

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 44474-04 Special Metals Wiggin Limited נ' נתנאל חיים בע"מ ואח'

בפני כב' השופט מיכאל תמיר

התובעת
Special Metals Wiggin Limited
ע"י ב"כ עו"ד דניאל בוסתנאי ועו"ד דורי אייל

נגד

הנתבעים/שולחי הודעת צד ג'
1. נתנאל חיים בע"מ
2. יגאל נתנאל
3. דורון נתנאל
שלושתם ע"י ב"כ עו"ד חיים שטנגר

נגד

צדדי ג'
1. LIVER FREIGHT AGENCY LIMITED
2. מחליפי חום לורדן (1983) בע"מ

3. יוסף דיאמנט
ע"י ב"כ עו"ד קובי שקד

1

פסק דין

2

3 פסק הדין ניתן בתביעה כספית שהגישה התובעת נגד הנתבעים ובהודעת הנתבעים נגד צד ג' 3,
4 וזאת על סך של 1,110,500 ₪ כעולה מכתב התביעה המתוקן מיום 20/3/06.

5

6 התובעת הינה חברה אנגלית העוסקת בייצור ובשיווק מתכות לרבות סגסוגות ניקל שונות.
7 הנתבעת 1, נתנאל חיים בע"מ (להלן: "הנתבעת") הינה חברה ישראלית העוסקת בעמילות מכס
8 ובשילוח בינלאומי. הנתבעים 2 ו-3, מר יגאל נתנאל ומר דורון נתנאל, היו בזמנים הרלוונטיים
9 לתביעה מנהליה של הנתבעת, ובכתב התביעה נטען כי היו מעורבים ואחראים מתוקף תפקידם על
10 נושאי עמילות מכס ושילוח סחורות בנתבעת בכלל, ובאירועים נשוא תביעה זו בפרט. צד ג' 2,
11 מחליפי חום לורדן (1983) בע"מ (להלן "לורדן"), הינה חברה ישראלית אשר הזמינה סחורה
12 מהתובעת, ולטענת הנתבעים, צד ג' 3, מר יוסף דיאמנט (להלן: "דיאמנט"), שימש בזמנים
13 הרלוונטיים לתביעה מנהל לורדן. צד ג' 1, LIVER FREIGHT AGENCY LIMITED (להלן: "ליוור")
14 הינה חברה אנגלית שאליה פנתה הנתבעת על מנת שתיצור קשר עם התובעת ותדאג להובלת
15 הסחורה מהנמל הבריטי לנמל אשדוד.

16

17 ביום 4/12/01 הזמינה לורדן מהתובעת 2,268 יחידות צינור מסגסוגת ניקל נחושת תמורת \$94
18 ליחידה (להלן "ההזמנה"), ולמחרת אישרה התובעת את ההזמנה. ביום 3/2/02 אושרה הגדלת
19 ההזמנה כך שנוספו 7 יחידות נוספות.

20

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 44474-04 Special Metals Wiggin Limited נ' נתנאל חיים בע"מ ואח'

1 על פי כתב התביעה, בחשבונית העסקה שהוציאה התובעת, באישור ההזמנה הסופית הנ"ל וכן
2 בהזמנות עצמן צוין במפורש כי תנאי התשלום הם Cash Against Documents (CAD), קרי
3 תשלום בעת וכנגד קבלת המסמכים הדרושים לשחרור הסחורה, וכי מקום קבלת המסמכים
4 (שטרי המטען המקוריים) כנגד התשלום של לורדן הינו בנק המזרחי, סניף 438, אור עקיבא,
5 30600. עוד נטען כי הוסכם שהובלת הסחורה שתיעשה בתנאי FOB שכן בהזמנה צוין "FOB U.K.
6 "PORT", כך שהאחריות להובלת הסחורה עברה ללורדן כבר בנמל הבריטי.
7
8 לורדן שכרה את שירותיה של הנתבעת כמשלחת הסחורה וכעמילת המכס שלה, והנתבעת פנתה
9 ובהתאם לזאת הונפק שטר מטען, שטר "מאסטר" כהגדרתו בכתב התביעה, שכותרתו "Bill of
10 lading for combined transport shipment – port to port shipment". בנוסף לכך הנפיקה
11 ליוור שטר מטען פנימי בין התובעת לבין לורדן בשלושה עותקים מקוריים וחתומים, שעליהם
12 צוין "original" וכן כמה העתקים לא מקוריים שעליהם צוין "copy not negotiable".
13
14 בכתב התביעה נטען כי על-פי נוסחו של שטר המטען ובהתאם לדין ולמקובל, שחרור סחורה בנמל
15 היעד צריך להיעשות אך ורק כנגד קבלת שטרי המטען המקוריים. מכאן שאם אין בידי היבואן
16 שטרי מטען מקוריים הוא אינו זכאי לקבל את המטען, ומי שמשחרר לידי את המטען חשוף
17 לתביעה מצד המחזיק בשטר המטען המקורי.
18
19 מכתב התביעה עולה כי הסחורה סופקה במלואה על ידי התובעת בנמל הבריטי והועברה לידי
20 חברת ליוור תמורת קבלת שטרי מטען מקוריים, וחברת ליוור שילחה את הסחורה באמצעות
21 מוביל לנמל אשדוד. עוד עולה מכתב התביעה כי באותו מועד היה על לורדן לשלם את הסך של
22 \$213,850 כנגד קבלת החשבוניות המקוריות ושטרי המטען המקוריים המצויים בידי בנק המזרחי
23 ולמוסרם לידי הנתבעת על מנת שזו תשחרר עבורה את הסחורה.
24
25 לטענת התובעת, הנתבעים בחרו לשחרר את הסחורה לידי לורדן מבלי שזו הציגה בפניהם את
26 שטרי המטען המקוריים והחשבוניות המקוריות כעדות לכך שהתמורה עבור הסחורה הועברה
27 לתובעת, וזאת בניגוד לדין, בניגוד להתחייבויות החוזיות והשטריות של הנתבעת כלפי התובעת
28 ותוך התנהגות רשלנית ובלתי מקצועית בעליל. כמו-כן נטען כי לאחר שחרור הסחורה שלא כדין
29 ומבלי שהתקבלה תמורה עבורה, הושבו כל שלושת השטרות הפנימיים המקוריים מן הבנק אל
30 התובעת והיא אווזת בהם.
31
32 משלא התקבלה תמורה בגין הסחורה הגישה התובעת תביעה כנגד לורדן. ביום 5/1/04 ואגב
33 דחיית בקשתה של לורדן למתן רשות להתגונן, ניתן פסק דין המחייב את לורדן לשלם לתובעת את
34 תמורת הסחורה בצירוף ריבית, הפרשי הצמדה, הוצאות משפט ושכר טרחת עו"ד, אולם התובעת
35 לא הצליחה לגבות תשלומים כלשהם מלורדן בעקבות פסק הדין.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 44474-04 Special Metals Wiggin Limited נ' נתנאל חיים בע"מ ואח'

1
2 בהתייחס לתביעה כנגד הנתבעים 2 ו-3, נטען כי הם אלה אשר פעלו כמשלחי הסחורה והתקשרו
3 עם חברת ליוור וכן פעלו תחת הכובע של עמילי המכס של לורדן המבקשים את שחרור הסחורה,
4 וכל זאת על אף שהיו מנועים מלעשות כן בהעדר שטרי המטען המקוריים והחשבוניות המקוריות.
5 בכתב התביעה נטען בנוסף כי היה על הנתבעים לוודא ולבדוק העברת תשלום בפועל בגין הסחורה
6 מהיבואן לתובעת, לרבות בדיקת האותנטיות של השטר שאותו הם אוחזים, וכן היה עליהם
7 לבדוק אם השטר הגיע לידי היבואן כדין.
8
9 בפן המשפטי נטען כי התנהגותם של הנתבעים מקימה להם חבות מכוח עילות שונות וביניהן
10 עוולת הרשלנות, עוולת הגזל, הפרת חובה חקוקה וגרם הפרת חוזה. לגבי עוולת הרשלנות נטען כי
11 מתקיימים בענייננו התנאים הדרושים להחלת הכלל של "הדבר מדבר בעדו", באופן שיש להטיל
12 על הנתבעים את נטל הראיה שלא הייתה לגבי המקרה שהביא לידי הנזק התרשלות שיחובו עליה
13 (סעיף 41 לפקודת הנזיקין).
14
15 התביעה הוגשה בגין שווי הסחורה בסך של \$213,850, ובגין עלויות ההליכים המשפטיים והליכי
16 ההוצאה לפועל מול חברת לורדן בסך של \$30,000.
17
18 בכתב ההגנה המתוקן מיום 16/10/06 נטען תחילה כי יש לדחות את התביעה על הסף בגין עילות
19 שונות וביניהן התיישנות, העדר יריבות, השתק, מניעות, ויתור, שיחוי ובהיותה של התביעה
20 טורדנית וקנטרנית על פניה.
21
22 כתב ההגנה מפנה לסעיף III 6 לתוספת לפקודת הובלת טובין בים (להלן "פקודת ההובלה" ו-
23 "התוספת לפקודת ההובלה" בהתאמה), ועל רקע סעיף זה הועלתה טענת ההתיישנות. בנוסף
24 הפנו הנתבעים לסעיף IV 5(א) לתוספת לפקודת ההובלה וטענו כי גם אם יפסוק בית המשפט
25 לרעת הנתבעת, הסכום הפסוק אינו יכול לעלות על הסכום הקבוע והמפורט בסעיף זה. בהתייחס
26 לנתבעים 2 ו-3 נקבע כי יש לסלק את התביעה כנגדם על הסף, שכן כתב התביעה אינו מגלה כל
27 עילת תביעה כלפיהם באופן אישי. כן נטען כי חברת ליוור היא הצד הנכון והרלוונטי לתביעה.
28
29 כן נטען בכתב ההגנה כי כלל לא התקשרה בקשר חוזי כלשהו עם התובעת אלא עם לורדן בלבד,
30 וכי כל תפקידה של הנתבעת בעסקה הסתכם בעבודת עמילות מכס בנמל אשדוד לטובת לורדן,
31 ומכאן שאם בכלל קמה לנתבעת חובת זהירות בכל הנוגע לעסקה, הרי שמדובר בחובה כלפי לורדן
32 ולא כלפי התובעת. עוד נטען כי הנתבעת לא פעלה ברשלנות מכל מין וסוג שהוא, ואם וככל
33 שהייתה כזו, הרי שהיא נולדה כתוצאה ממעשיה ו/או מחדליה של חברת ליוור. בנוסף נטען כי
34 התובעת הסתכנה מרצון, ובהתנהגותה ובאשמתה הביאה לידי גרימת הנזק הנטען, ככל שהוא
35 אירע, ועל-כן יש להטיל עליה אשם תורם.
36

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 44474-04 Special Metals Wiggin Limited נ' נתנאל חיים בע"מ ואח'

לגבי צדדי ג' נטען כי כפי שעולים הדברים, הנתבעים "נפלו אל תוך סבך רשתו של מעשה נוכלות מצד לורדן ומצד מנהלה, מר יוסף דיאמנט, זאת שעה שהאחרון הציג בפניהם, ככל הנראה, שטר מטען מזויף, שנחזה להיות, במועד הצגתו על-ידו, בפני הנתבעים וגם/או בפני מי מהם וגם/או בפני מי הפועל בשמם ובמקומם, כשטר מטען תקין וכשר" - דבר אשר נתגלה לנתבעים וגם/או למי מהם בדיעבד ולאחר מעשה (סעיף 13 לכתב ההגנה המתוקן).

בהתייחס לתנאי FOB U.K. PORT, נטען כי עולה מתנאי זה שלורדן קיבלה את האחריות על המטען כבר בנמל הבריטי, ועל כן המטען הועבר לבעלותה כבר במועד זה, כאשר חברת ליוור היא זו שהעבירה את המטען ללורדן ללא כל התנגדות מצד התובעת, ומכאן שנותק הקשר הסיבתי עם הנתבעת. כן נטען כי הנתבעים מעולם לא קיבלו כל הוראה מהתובעת למנוע העברת המטען לידי לורדן, וזאת למרות שהוראה כזו הייתה צריכה להינתן לנתבעים.

בכתב ההגנה ישנה הפניה לאמור בכתב התביעה ובנספח ה' לכתב התביעה, בהתייחס להנחיות שמסרה הנתבעת ללורדן בנוגע לשחרור הטובין:

**"IMPORTANT: FOR U.S.A. (N. AMERICAN) AND E.U. (EUROPEAN)
GOOD: PLEASE ENSURE THAT ALL ORIGINAL DOCUMENTS ARE
ATTACHED TO THE NEWS/ENVELOPE INCLUDING ORIGINAL
INVOICES / PACKING LIST C.O.O / EUR 1 FORMS. WE CANNOT
RELEASE GOODS WITHOUT THESE DOCUMENTS".**

על רקע זאת נטען כי לא זו בלבד שהנתבעת לא התרשלה, אלא שאף נטלה על עצמה ועשתה יותר מהנדרש שעה שהדגישה בפני ליוור כי אסור לה לשחרר את המטען אלא אם קיבלה לידיה את כל המסמכים המקוריים.

בסעיף 25 לכתב ההגנה נטען כי כל המסמכים המקוריים, כולל לפי מיטב זיכרונם של הנתבעים שטר המטען המקורי או מה שנחזה להיות שטר מטען מקורי, הוצגו בפני הנתבעת על ידי דיאמנט, מנהל לורדן, שהרי אם לא כן, לא היה המכס משחרר את הסחורה בפועל. לעניין זה נטען בנוסף כי חלפה כשנה וחצי מיום קרות האירוע ועד ליום פנייתה של התובעת לנתבעים, ולטענת הנתבעים מדובר בזמן בלתי סביר אשר תרם תרומה מכרעת לאובדן וגם/או גניזתן וגם/או היעלמותן של ראיות חד משמעיות לטובת הנתבעים.

בעת הגשת כתב ההגנה המקורי הגישו הנתבעים הודעות צד ג', בין היתר כנגד לורדן ודיאמנט, ונטען בין השאר כי היה עליהם לשלם לתובעת תמורה בגין הסחורה, ואם יחייב בית המשפט את הנתבעים בסכום כלשהו, יש לחייב את צדדי ג' הנ"ל בהתאם. עוד נטען כי רק לאחר שהציג

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 44474-04 Special Metals Wiggin Limited נ' נתנאל חיים בע"מ ואח'

1 דיאמנט בפני הנתבעת את הדוקומנטים הנחזים להיות מקוריים על פניהם ורק לאחר בדיקתם
2 כראוי, שוחררה הסחורה לחזקתם של צדדי ג'. בסעיף 16 להודעת צד ג' נטען כי דיאמנט "ניצל את
3 חוסר תשומת הלב של שולחי ההודעה ונטל את שטר המטען הנחזה, להיות המקורי, מחזקת
4 שולחי ההודעה, כדי למנוע את הפללתו, בגין מעשיו וגם/או מחדליו אלה". בסעיף 20 להודעה
5 נטען כי הנתבעים פעלו כשורה ו"לא היו צריכים לחשוש כי עניין לנו בשטר מטען שזויף על ידי הצד
6 השלישי וגם/או על ידי מי מטעמו".

7

8 בהמשך להודעה נגד צדדי ג' הוגש כתב הגנה מטעם דיאמנט, ובה נטען כי בתקופה הרלוונטית כלל
9 לא שימש מנהל של לורדן בפועל, ומי שעשה כן היה מר יצחק ונק. עוד נטען כי דיאמנט מעולם לא
10 הציג מסמך כלשהו הנוגע להזמנה נשוא התביעה לנתבעת, ודאי שלא הציג "דוקומנטים אשר
11 נחזים להיות מקוריים" ואין לו כל ידיעה כיצד שוחררה הסחורה על ידי הנתבעת, כאשר על מנת
12 לשחרר סחורה יש למסור דוקומנטים מקוריים ואין די בהצגתם.

13

14 התובעת הגישה שני תצהירי עדות ראשית, של מר זיגמונד אברמוביץ' ושל מר פול אדלסטיין, וכן
15 חוות דעת של מר סידני אמיר.

16

17 מר פול אדלסטיין, מזכיר התובעת, ערך תצהיר באנגלית ובו העלה חלק מהטענות המופיעות
18 בכתב התביעה. על פי סעיף 11 לתצהיר, הסחורה שוחררה מבלי שהוצגו שטרי המטען הפנימיים
19 המקוריים, וכתוצאה מכך ומשחרור הטובין שלא כדין, הושבו כל שלושת שטרי המטען הפנימיים
20 המקוריים מהבנק אל התובעת והיא אוחדת בהם.

21

22 מתצהירו של מר זיגמונד אברמוביץ' עלה כי היה במשך כעשרים שנה נציג מכירות של חברת
23 נחושתן בע"מ שהייתה נציגה של התובעת, וכן שימש איש הקשר בעסקה שבין התובעת לבין
24 לורדן. מר אברמוביץ' הצהיר כי הוא מכיר את העסקה נשוא התביעה והיה מעורב בה מתחילתה
25 ועד סופה. בתצהירו טענות רבות אשר פורטו בכתב התביעה, כאשר הוצהר בין השאר כי "לשם
26 ביצוע הובלת הסחורה מן הנמל הבריטי לישראל ושחרורה בנמל הישראלי שכרה לורדן את
27 שירותיה של הנתבעת, ובעקבות כך אכן פנתה הנתבעת לליוור והנחתה אותה לפעול מטעמה".

28

29 בחוות דעתו של מר סידני אמיר ישנה התייחסות למהותה של עסקת השילוח בין התובעת לבין
30 לורדן, למעורבותם של הנתבעים בביצוע העסקה ואחריותם, למשמעות אי שמירת המסמכים על
31 ידי הנתבעים, לטענות ההגנה של הנתבעים בכתב הגנתם ולשאלה האם נסיבות המקרה מובילות
32 למסקנה כי אירוע הנזק מתיישב עם רשלנותם של הנתבעים. לאחר תיאור הדרך הנכונה לשחרור
33 הטובין, נקבע בסעיף 13 לחוות הדעת כי "בפועל שוחררה הסחורה לידי לורדן, מבלי שזו שילמה
34 את תמורתה בבנק", ו- "בעקבות כך, כל שלושת השטרות הפנימיים המקוריים הושבו מהבנק אל
35 התובעת והיא אוחדת בהם". בחוות הדעת הנ"ל נקבע בנוסף כי המסמכים אינם מצויים בידי

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 44474-04 Special Metals Wiggin Limited נ' נתנאל חיים בע"מ ואח'

- 1 הנתבעים כיוון שאלה מעולם לא הוצגו בפניהם. עוד קבע מר אמיר כי להערכתו, מניסיונו,
- 2 ומבחינת עובדות האירוע, הנתבעים שיחררו את הסחורה של התובעת והעבירו אותה לידי לורדן
- 3 מבלי שהוצגו בפניהם שטרי המטען המקוריים. המומחה ציין בחוות דעתו כי מהיכרותו את
- 4 "המנהג הפסול" הרווח בקרב עמילי מכס וכן מהיכרות עסקית קודמת עם לורדן, ככל הנראה
- 5 הייתה זו לורדן שהביאה את הנתבעים לידי חוסר האכפתיות והדאגה הרצויים לצורך שחרור
- 6 המטענים ללא קבלת שטרי המטען המקוריים לידיהם, והנתבעים התרשלו בכך שלא וידאו כי
- 7 התובעת אכן קיבלה לידיה תמורה בגין הסחורה.
- 8
- 9 הנתבע 3 ערך תצהיר עדות ראשית מטעם הנתבעים וכן הוגשה חוות דעת מומחה מטעם, חוות
- 10 דעתו של מר ברי פינטוב.
- 11
- 12 הנתבע 3 הצהיר, בין השאר, כי הנתבעים אינם מכירים את התובעת ומעולם לא היה להם כל קשר
- 13 ישיר או עקיף עימה בכל העניינים שזו התובעת. כמו כן הוצהר כי הנתבעת לא קיבלה מלורדן
- 14 בשום שלב מסמכים נוספים כלשהם, מלבד הזמנה מספר (A) 735, והיא לא ידעה ולא יכולה
- 15 הייתה לדעת כי תנאי התשלום עבור המטען הינם CAD, כנטען בתצהירים שהוגשו מטעם
- 16 התובעת. כן הוצהר כי נספחים "ב"/ו- "ב2" אשר צורפו לתצהירים מטעם התובעת (הזמנה
- 17 ואישור ההזמנה) לא נמסרו ולא הוצגו מעולם, לנתבעת ו/או למי מטעמה בידי התובעת או בידי כל
- 18 גורם אחר.
- 19
- 20 הנתבע 3 הצהיר כי דיאמנט, בשמה של לורדן, הציג בפניו שטר מטען מקורי ו/או מסמך שנחזה
- 21 להיות שטר מטען מקורי. לפיכך, על פי תצהירו של הנתבע 3, לא הייתה כל מניעה לשחרר את
- 22 המטען במכס ולהעבירו לדיאמנט בשם ועבור לורדן, לאחר בדיקת תשלום הוצאות ההובלה מנמל
- 23 המוצא לנמל בישראל לפי תנאי ה-FOB, וכל זאת כאשר בשטר המטען אשר הוצג בפני הנתבע 3
- 24 לא היה כל תנאי שלפיו יש צורך לבדוק ביצוע תשלום כלשהו עבור המטען בבנק המזרחי.
- 25
- 26 עוד נטען בתצהירו של הנתבע 3 הנ"ל כי התובעת צירפה לתצהירה שטר מטען פנימי הנושא את
- 27 הכיתוב "copy not negotiable" ולא את הכיתוב "original", ומכאן שהתובעת לא הוכיחה כי יש
- 28 בידיה העתק של שטר המטען המקורי.
- 29
- 30 כמו כן הצהיר הנתבע 3 כי בחיפוש שנעשה אצל הנתבעת לא אותרו שטרי מטען מקוריים, ועל כן
- 31 ככל הנראה לאחר הצגת שטרי מטען מקוריים או כאלה שנחזו להיות מקוריים על ידי דיאמנט
- 32 בשם לורדן, ניצל דיאמנט את חוסר תשומת ליבו של הנתבע 3 ונטל את שטר המטען הפנימי
- 33 המקורי או את המסמך שנחזה להיות פנימי מקורי או שנחזה להיות מקורי. כמו-כן הוצהר כי על
- 34 פי התצהירים שהוגשו מטעם התובעת, כלל לא ברור מתי הועברו המסמכים המקוריים, לרבות
- 35 שטרי המטען הפנימיים המקוריים לבנק, ואם בכלל.
- 36

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 44474-04 Special Metals Wiggin Limited נ' נתנאל חיים בע"מ ואח'

- 1 בתצהירו של הנתבע 3 ישנה התייחסות גם להליך המשפטי המקביל שהתנהל כנגד לורדן
- 2 ולקביעות בית המשפט בדבר חוסר מהימנות באותו הליך אשר עסק בעיקרו בעובדות זהות
- 3 לתביעה שבפנינו.
- 4
- 5 בחוות הדעת של מר ברי פינטוב אשר הוגשה מטעם הנתבעים נקבע, בין השאר, כי התובעת לא
- 6 הוכיחה שביום שחרור המשלוח על-ידי הנתבעים וגם/או בידי מי מהם וגם/או בידי מי מטעמם,
- 7 היו בידיה כל שלושת שטרי המטען המקוריים או כל שלושת שטרי המטען אשר נחזו להיות
- 8 המקוריים. מר פינטוב סקר את המסמכים הדרושים שיש לצרף לצורך שחרור הטובין מהמכס,
- 9 וקבע כי על פי רשימון היבוא אשר בכפוף אליו שוחרר המשלוח מהמכס, נראה כי בידי הנתבעים
- 10 וגם/או בידי מי מטעמם היו המסמכים המקוריים, שכן אחרת לא היה באפשרותם להגיש את
- 11 המשלוח לשחרור. בסעיף 8 שבעמוד 14 לחוות הדעת אף צוין כי לדעת המומחה, הספק הבריטי
- 12 שלח ישירות ליבואנית הישראלית, לורדן, את חשבונות הספק המקוריים. בסעיף 15 שבעמוד 16
- 13 לחוות הדעת קבע המומחה כי לפי בדיקה שערך, ארכיון המכס השמיד את תיקי היבוא ולכן לא
- 14 ניתן היה לבדוק לפי איזה מסמכים שוחררה הסחורה מהמכס בפועל, אולם חזר על כך שברשימון
- 15 היבוא צוין כי המטען שוחרר על פי מסמכים מקוריים.
- 16
- 17 בסיכום של חוות הדעת חזר מר פינטוב על קביעותיו הנ"ל והדגיש כי לדעתו לא הצליחה התובעת
- 18 להוכיח ולהציג בפועל שטר מטען מקורי או מסמך אשר נחזה להיות שטר מטען מקורי, וכן לא
- 19 הצליחה להוכיח כיצד הגיעו חשבונות הספק המקוריים לידי הנתבעים והיכן היו שטרי המטען
- 20 המקוריים במועד שחרור הטובין.
- 21
- 22 דיאמנט הגיש תצהיר עדות ראשית שבו חזר על הטענה בכתב ההגנה מטעמו כי בתקופה
- 23 הרלוונטית לא שימש מנהל של לורדן בפועל ולא היה בעל זכות חתימה בלורדן, ולכן לא טיפל כלל
- 24 בהזמנה נשוא התביעה ומעולם ולא הוציא מהבנק שטר מטען. בהתייחס למטען הצהיר דיאמנט
- 25 כי אינו יודע כיצד שוחררה הסחורה ובוודאי שלא הציג מסמכים אשר "נחזים להיות מקוריים".
- 26 כן הכחיש דיאמנט כי העלים מסמכים מתיק שולחי ההודעה לצדדי ג'. לבסוף הצהיר דיאמנט כי
- 27 לו היו לתובעת שטרי מטען מקוריים, אזי בוודאי הייתה מציגה אותם, ומשלא עשתה זאת אין
- 28 לתביעתה כל בסיס.
- 29
- 30 בתיק זה התקיימו מספר דיונים מקדמיים לפני דיוני ההוכחות, שבמסגרתם בין היתר נדחו
- 31 בקשות לסילוק התביעה על הסף וכן ניתנו פסקי דין מותנים כנגד לורדן וליוור. כמו-כן התנהלו
- 32 מספר דיוני הוכחות בתיק אשר הפרוטוקולים המתעדים אותם משתרעים על פני למעלה מחמש
- 33 מאות עמודים. המצהירים והמומחים נחקרו ארוכות והוגשו סיכומים מטעם כל הצדדים. לגבי
- 34 דיאמנט נטען כי לא הגיש את סיכומיו במועד, והנתבעים הגישו בקשה בנוגע לאיחור וכן סיכומי
- 35 תשובה בהתאם. כמו-כן הוגשו מספר בקשות בשלב הסיכומים ולאחר הגשתם, לרבות בקשה
- 36 לתגובות בעניין מחיקת עניינים מסיכומי התובעת ומסיכומי התשובה של התובעת וכן בקשה

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 44474-04 Special Metals Wiggin Limited נ' נתנאל חיים בע"מ ואח'

1 ותגובות לעניין צירוף הכרעת דין בתיק פלילי שהוגש כנגד דיאמנט. בנוסף לכך הגיש ב"כ
2 הנתבעים בקשה להעמיד את התובעת ובאי כוחה לדין פלילי, שכן שיבשו הליכי משפט בכך
3 שהגישו בקשה למתן פסק דין בתיק. כלל הסיכומים והבקשות אשר הוגשו לאחר דיון ההוכחות
4 משתרעים אף הם על פני מאות עמודים.

דיון

טענות מקדמיות והתיישנות

10 בכתב ההגנה העלו הנתבעים שורה של טענות מקדמיות אשר חלקן נדחו בהחלטות שניתנו
11 במסגרת ההליכים המקדמיים בתיק וחלקן נזנחו על ידי הנתבעים בסיכומיהם. הטענה היחידה
12 אשר נותר לדון בה הינה טענת התיישנות. בעניין זה, כאמור לעיל, הפנו הנתבעים לסעיף III 6
13 לתוספת לפקודת ההובלה הקובע כדלקמן:

15 "אם קודם להעברת הטובין לרשות האדם הזכאי לקבלם עפ"י חוזה ההובלה או
16 בעת ההעברה גופא לא נמסרה למוביל או לסוכנו בחוף הפריקה הודעה בכתב על
17 הפסד או נזק שחלו בטובין ועל מהותו הכללית של אותו הפסד או נזק, או,
18 כשההפסד או הנזק אינם נראים לעין, אם לא נמסרה הודעה כזאת תוך שלשה
19 ימים, תהא אותה העברה הוכחה לכאורה כי המוביל מסר את הטובין כמתואר
20 בשטר המטען..."

22 בכפוף להוראות סימן 6א. יהיו המוביל וכלי השיט פטורים, בכל מקרה, מאחריות
23 כלשהי לגבי הטובין, אלא אם כן הוגשה תביעה לבית משפט תוך שנה אחת ממועד
24 מסירת הטובין או מן המועד אשר בו היו אמורים להימסר..."

26 לטענת ב"כ הנתבעים בסיכומיו, בהתאם להוראות ההלכה הפסוקה, מעמדם של הנתבעים הינו
27 כשל "מוביל", ולחילופין אף אם ייקבע שמעמדם הינו כשל "נסב" כהגדרתו של מונח זה בסעיף 8
28 לפקודת ההובלה, הרי שהם צד לכל דבר ועניין לזכויות ולחובות הנובעות משטר המטען. לפיכך
29 לדבריו, ההוראות הקבועות בסעיף III 6 הנ"ל חלות על הנתבעים, כך שכל שהיו לתובעת טענות
30 בקשר לטובין היה עליה להודיע על כך לנתבעים תוך 3 ימים ממועד פריקת הסחורה בנמל, ועל כל
31 פנים הנתבעים פטורים מאחריות הואיל והתביעה לא הוגשה תוך שנה מיום מסירת הטובין.

33 הטענה הנוגעת לרישא של סעיף III 6 שעניינה מסירת הודעה תוך 3 ימים נטענה במפורש לראשונה
34 בסיכומי הנתבעים ודינה להידחות מטעם זה בלבד. בנוסף הנני מקבל את טענתה של התובעת כי

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 44474-04 Special Metals Wiggin Limited נ' נתנאל חיים בע"מ ואח'

לכל הפחות לגבי הרישא של סעיף III 6, הסעיף מתייחס לנוק או הפסד אשר נגרם לטובין עצמם, ככל הנראה תוך כדי ההובלה, ולא לעניין שחרור המטען שלא כדין.

על כל פנים, אין לקבל את טענתם של הנתבעים כי הוראותיו של סעיף III 6 חלות עליהם בהיותם "מוביל" לפי פקודת ההובלה. כך מוגדר המונח "מוביל" בסעיף I (א) לתוספת לפקודת ההובלה:

"מוביל" – כולל את הבעלים או את שוכר כלי השיט המתקשר בחוזה הובלה עם שוגר הטובין.

בסעיף I (ה) לתוספת מוגדר המונח "הובלת טובין" כדלקמן:

"הובלת טובין" – מקיפה את התקופה משעה שבה טענו את הטובין עד שפרקום כלי השיט.

בין אם כל תפקידה של הנתבעת בעסקה הסתכם בעבודת עמילות מכס בלבד, כפי שנטען בכתב ההגנה המתוקן (בסעיף 21), ובין אם הנתבעת פעלה גם כמשלחת הסחורה כפי שעלה מחקירתו הנגדית של הנתבע 3 (עמוד 491 לפרוטוקול, מול שורות 13-15), אין מחלוקת עובדתית על כך שהנתבעים אינם הבעלים או השוכרים של כלי השיט אשר שימש להובלת המטען ושהפעולות שביצעו לא נעשו בשלב שבין טעינת הטובין על האוניה לבין פריקתם. אשר על כן, הנתבעים אינם עונים להגדרה של מוביל בפקודת ההובלה.

התובעת הפנתה בסיכומיה לפסיקה ולספרות שלפיה יש להבחין בין המוביל המבצע את ההובלה לבין משלח בינלאומי המתאם את העברת הטובין לארץ לפני ולאחר ההובלה, כך שאין להחיל את פקודת ההובלה על משלחים (נ"ע) (מחוזי) 2239/08 הפניקס הישראלי חברה לביטוח בע"מ נ' הלן כצ, תק-מח 4)2008, 3924, 3926 (2008); ע"ש 7029/99 טרנסכלל סחר בע"מ נ' היועץ המשפטי לממשלה ואח'; ומאמרם של עורכי הדין דורות ווגנר, "בית המשפט המחוזי: אחריות משלח בינ"ל אינה כאחריות מוביל ימי". מנגד, הנתבעים לא הפנו בסיכומיהם לאסמכתאות כלשהן המעידות כי המונח מוביל מתייחס גם למשלח בינלאומי, וודאי שלא הסבירו האם ומדוע מתייחס מונח זה גם לעמילי מכס.

לגבי טענתם החלופית של הנתבעים כי על-פי סעיף 8 לפקודת ההובלה מעמדם הינו כשל נסב, אף אם יש מקום לקבל טענה זו, ואינני נדרש להכריע בכך, הרי שמנוסח סעיף III 6 עולה בבירור כי הוא חל על מוביל בלבד ולא על נסב.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 44474-04 Special Metals Wiggin Limited נ' נתנאל חיים בע"מ ואח'

1 אין לקבל את טענתם של הנתבעים בסיכומיהם כי משלא הגישה התובעת כתב תשובה לכתב
2 ההגנה, ובהתאם להחלטתו של כב' השופט יפרח מיום 4/7/06 בבקשה לסילוק התביעה על הסף,
3 מנועה ומושתקת התובעת מלהעלות את הטענות המופיעות בסיכומיה בנוגע להתיישנות.
4 בהחלטתו מיום 4/7/06 התייחס כב' השופט יפרח להחלטתו של סעיף III 6 לפקודת ההובלה על
5 הנתבעים מכוח סעיף 2א(2) לפקודת ההובלה הקובע כדלקמן:

6
7 **"הוגשה תביעה כאמור נגד עובדו של המוביל או נגד שלוחו יהיה עובד או שלוח**
8 **כאמור זכאי לאותן ההגנות והגבלות האחריות אשר המוביל זכאי להן על פי**
9 **תקנות אלה, ובלבד שעובד או שלוח כאמור אינו קבלן עצמאי".**

10
11 כב' השופט יפרח קבע כי על-מנת לבחון האם הנתבעים זכאים להגנות מכוח סעיף 2א(2) הנ"ל יש
12 לבחון עובדתית במסגרת דיון ההוכחות את העניינים הבאים: (1) האם חל הסייג לסעיף זה הקבוע
13 בסעיף 4א(2) לפקודת ההובלה; ו- (2) האם הנתבעים הינם בגדר קבלנים עצמאיים ואם לאו.
14 ואולם, החלטה זו ניתנה עוד בטרם הגשת כתב ההגנה המתוקן מטעם הנתבעים, כאשר בכתב
15 ההגנה המתוקן כלל לא הוזכר סעיף 2א(2) לפקודת ההובלה הנ"ל, ואף לא הייתה כל התייחסות
16 לשאלה האם מבחינה עובדתית ומשפטית הנתבעים הינם שלוחים של המוביל הימי ואינם בגדר
17 קבלן עצמאי (העניין הוזכר רק לאחר מכן בתצהיר עדותו הראשית של הנתבע 3). משכך, התובעת
18 כלל לא נדרשה להעלות טענות בנוגע לסעיף 2א(2) הנ"ל במסגרת כתב תשובה מטעמה.

19
20 בחלק השני להחלטתה מיום 4/7/06, לאחר שנקבע כי הבקשה לסילוק על הסף מחמת התיישנות
21 נדחתה, ציין כב' השופט יפרח לאמור:

22
23 **"... במאמר מוסגר יצוין כי המשיבה העלתה טעמים להארכת ההתיישנות**
24 **שיסודם בסעיף 8 לחוק ההתיישנות. טעמים אלה לא הובאו בכתב התביעה, אך**
25 **עדיין ניתן להעלותם בגדרי כתב תשובה... כתב זה לא הוגש עדיין. לא הגיעה העת**
26 **להגישו, שכן כתב ההגנה טרם הוגש. גם מטעם זה לא ניתן להכריע עתה בסוגיית**
27 **ההתיישנות".**

28
29 חלק זה בהחלטתו כב' השופט יפרח הנוגע להגשת כתב תשובה מתייחס אפוא רק להעלאת טענות
30 בדבר הארכת תקופת ההתיישנות על יסוד סעיף 8 לחוק ההתיישנות, ואין בו כדי לשלול העלאת
31 טענות משפטיות הנוגעות לפרשנותה של פקודת ההובלה בהעדר כתב תשובה.

32
33 אשר על כן, משלא נטען בסיכומי התובעת כי יש להאריך את תקופת ההתיישנות על בסיס סעיף 8
34 לחוק ההתיישנות, וכאשר הנתבעים לא הזכירו בכתב ההגנה המתוקן את סעיף 2א(2) לפקודת
35 ההובלה ולא העלו בכתב ההגנה המתוקן טענות עובדתיות כלשהן בדבר היותם שלוחי המוביל ולא

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 44474-04 Special Metals Wiggin Limited נ' נתנאל חיים בע"מ ואח'

1 קבלן עצמאי אלא עשו כן רק בתצהירו של הנתבע 3 ואף זאת ללא ביסוס עובדתי או משפטי
2 ממשי, הרי שהתובעת לא נדרשה להגיש כתב תשובה בעניין זה ורשאית הייתה להעלות טענות
3 משפטיות בנוגע לפרשנותה של פקודת ההובלה בסיכומיה.
4

5 לאור כל האמור לעיל הנני דוחה את טענות הנתבעים בעניין ההתיישנות.
6

חובת הזהירות

7
8
9 התובעת טענה תוך הפניה לפסיקה ולספרות כי משלח אשר משחרר את המטען לידי היבואן חב
10 חובת זהירות מושגית כלפי בעל המטען. מדובר בטענה משפטית אשר לא הוכחה וודאי שלא
11 נסתרה על-ידי הנתבעים, אשר לא הציגו אסמכתאות כלשהן הסותרות טענה זו.
12

13 לגבי חובת הזהירות הקונקרטית, מסעיף 21 לכתב ההגנה עולה כי הנתבעת פעלה כעמילת מכס
14 בעסקה ומחקירתם הנגדית של הנתבע 3 ושל המומחה מטעם הנתבעים, מר ברי פינטוב, עלה כי
15 שימשה גם כמשלחת של המטען (עמוד 409 לפרוטוקול מול שורות 9-10 ועמוד 491, מול שורות
16 13-15). על כל פנים, בין אם הנתבעת הייתה משלחת המטען ובין אם הייתה סוכן של ליור בלבד,
17 אין חולק כי הנתבעת היא זו אשר שיחררה את המטען לידי לורדן בפועל, כפי שעולה מתצהירו של
18 הנתבע 3 (סעיפים 16-18 לתצהיר וכן ראו החלק המודגש בסעיף 25 לתצהיר שעל-פי הנתבעת
19 שיחררה את המטען לידי מר דיאמנט). כמו כן עולה מסעיף 21 לכתב ההגנה כי הנתבעת הנחתה
20 את לורדן להמציא לה מסמכים שונים, וביניהם שטרי המטען המקוריים, וציינה כי ללא מסמכים
21 אלה לא תוכל לשחרר את הטובין.
22

23 מר פינטוב נשאל האם לפני מסירת הסחורה נהוג שהמשלח הבינלאומי יבדוק אם בוצע התשלום
24 בפועל (עמוד 417 מול שורות 20-21) והשיב כי אם יש משהו על השטר, איתות, אז יפנה ליבואן על
25 מנת לקבל אישור מהבנק לגבי העברת התשלום או צילום של invoice למשל (עמוד 418 מול
26 שורות 1-5). כמו כן עלה כי כאשר מדובר בסחורה בשווי של מאות אלפי דולרים, עיכוב של
27 חודשיים בנמל הינו בלתי סביר (עמוד 420 מול שורה 1), ובנסיבות היה על הנתבעת לברר את פשר
28 העיכוב (שם, מול שורה 17).
29

30 בסעיף 20 לכתב ההגנה נטען כי הואיל והעסקה נעשתה בתנאי FOB אזי המטען עבר לבעלותה של
31 לורדן כבר בנמל היציאה בבריטניה. נראה כי טענה זו נזנחה על-ידי הנתבעים בסיכומיהם, אך
32 מכל מקום אין בה כל ממש, שכן אין חולק אף על-פי חוות דעתו של מר פינטוב כי המונח נועד אך
33 ורק לצורך הגדרת הנקודות הקריטיות שבהן עובר נטל הסיכון ונטל ההוצאות בכל הקשור למטען
34 (תחילת עמוד 7 לחוות הדעת). מר פינטוב אישר זאת גם בחקירתו הנגדית והעיד כי משמעות

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 44474-04 Special Metals Wiggin Limited נ' נתנאל חיים בע"מ ואח'

1 המונח FOB היא כי הסיכון וההוצאות עברו ללורדן מהרגע שבו הסחורה עלתה על האונייה (עמוד
2 413 לפרוטוקול מול שורות 8-3).

3
4 לאור האמור לעיל, הנני קובע כי אכן קיימת חובת זהירות מושגית וקונקרטית של הנתבעת, (ושל
5 מי מהנתבעים אשר פעל מטעמה בעניין שבפנינו), כלפי התובעת לנקוט בזהירות סבירה בכל הנוגע
6 לשחרור המטען לידי לורדן, ומכאן יש לבחון האם אכן הפרו הנתבעים חובת זהירות זו.

7
8 **חיוניות הצגתם של שטרי מטען מקוריים ומסמכים אחרים בעסקת CAD**

9
10 בחוות דעתו של המומחה מטעם התובעת, מר סידני אמיר, ישנה התייחסות למהותה של עסקת
11 Cash Against Documents, CAD, "היינו תשלום בעת וכנגד קבלת המסמכים הדרושים
12 לשחרור הסחורה".

13
14 בסעיף 14 לחוות דעתו של המומחה, מר סידני אמיר, ישנו תיאור לגבי מעורבותם של הנתבעים
15 בביצוע העסקה:

- 16
17 "14.1 הנתבעים כמשלחי הסחורה, התקשרו עם חברת ליוור על מנת שזו
18 תדאג להובלת הסחורה.
19 14.2 הנתבעת היא הרשומה בשטר המאסטר כמקבלת הסחורה.
20 14.3 הנתבעת היא מי שאמורה היתה לשחרר את הסחורה רק כנגד שטרי
21 מטען המקוריים.
22 14.4 הנתבעים פעלו גם, בנוסף ובעיקר כעמילי המכס של לורדן המבקשים
23 את שחרור הסחורה.
24 14.5 הנתבעים הם אלו ששחררו בפועל את הסחורה, לידי עצמם למעשה".

25
26 על רקע זאת נקבע בחוות הדעת הנ"ל כי לנתבעים אחריות כבדה ביותר לוודא כי הוצגו שטרי
27 המטען המקוריים לצורך שחרור הסחורה.

28
29 המומחה מטעם הנתבעים, מר ברי פינטוב, התייחס בחוות דעתו בין היתר לשאלה כיצד שוחרר
30 המטען מהמכס בנמל אשדוד ואילו מסמכים הוצגו לגורם המשחרר במכס (ראו עמודים 13-14
31 לחוות הדעת). מר פינטוב קבע כי בנוסף לרשימון היבוא על הסוכן לצרף שורה של צרופות כדי
32 להניח את דעתו של המכס כי הטובין שוחררו על פי הכללים וההנחיות אשר הוציא אגף המכס.
33 בעמוד 14 לחוות הדעת, בסעיף ה(3), נקבע כי יש לצרף לרשימון היבוא את המסמכים הבאים:

34
35

ת"א 44474-04 Special Metals Wiggin Limited נ' נתנאל חיים בע"מ ואח'

13 מתוך 43

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 44474-04 Special Metals Wiggin Limited נ' נתנאל חיים בע"מ ואח'

1 להביא את המקור" (עמוד 443 לפרוטוקול, מול שורות 4-6). יצוין כי מר פינטוב לא הפנה בעדותו
2 לאסמכתאות כלשהן התומכות בדבריו לגבי אותה הלכה היסטורית שהייתה קיימת לטענתו.

3
4 גם מתצהירו של הנתבע 3 עלה בבירור כי על-מנת לשחרר את הטובין צריך היה להציג בפני
5 הנתבעת שטר מטען מקורי (ראו סעיפים 12 ו-16 לתצהיר) וכך העיד הנתבע 3 גם בחקירתו
6 הנגדית. ראו לעניין זה עמוד 546 לפרוטוקול, מול שורות 19-22:

7
8 "ש: במקרה הזה הייתם צריכים לראות בעין שטר מטען מקורי כדי לשחרר
9 סחורה?

10 ת: כן, אני ראיתי שטר מטען מקורי.

11 ש: לא. אבל הייתם צריכים לראות שטר מטען מקורי?

12 ת: כן היינו חייבים".

13

14 בא כוחו של דיאמנט התייחס אף הוא למונח CAD בסיכומיו וטען כי משמעותו היא כי "המוכר
15 שולח את הטובין לנמל היעד של הרוכש. במקביל מועברים שטרי מטען אשר רק באמצעותם ניתן
16 לשחרר את הטובין לנמל היעד לידי צד ג', כמו למשל בנק. את שטרי המטען ימסור הבנק לרוכש
17 רק לאחר שתתקבל לידי מלוא התמורה עבור הטובין או לפי הוראות אחרות של המוכר. רק
18 לאחר שהרוכש יקבל לידי שטרי המטען המקוריים, יוכל הוא לשחרר את הטובין שרכש מהנמל,
19 בהצגת שטר המטען המקורי כאמור" (סעיף 16 לסיכומים).

20

21 בסעיף 80 לסיכומים מטעם התובעת ישנה התייחסות לפסיקה הנוגעת לחובת השחרור כנגד שטר
22 מטען מקורי בלבד. בעניין זה מפנים באי כוח התובעת לע"א 3656/99 טרנסכלל בע"מ נ' מ.א.ר.
23 מסחר וספנות בע"מ, (נו"מ 304 שבו קבע בית המשפט העליון, בין היתר על בסיס עמדתם של
24 מלומדים שונים וביניהם Carver, כי "יבואן שאין בידו שטרי מטען מקוריים, אינו זכאי לקבל
25 את המטען, ומי שמשחרר לידי את המטען חשוף לתביעה מצד המחזיק בשטר המטען המקורי".
26 כן קיימות בסיכומים הפניות לספרו של ויסמן, דיני קניין – חלק כללי (ירושלים, תשנ"ה) 351,
27 ולספרו של לרנר, דיני שטרות (תשנ"ט – 1999), שם נכתב כי "המחזיק בשטר המטען הוא בעל
28 זכויות קניין בסחורה המצויה אצל המוביל" וכי שטר המטען "מהווה הוכחה שהיצואן עמד
29 בהסכם המכר ושולח את הסחורה ליבואן, ומזוויית ראיתו של הבנק, ההחזקה בשטר המטען
30 מבטיחה את חובותיו של הלקוח כלפיו".

31

32 מכל האמור לעיל עולה כי שטר המטען המקורי הינו אכן מסמך חיוני אשר בלעדיו לא הייתה
33 הנתבעת רשאית להורות על שחרור הטובין בפועל.

34

35

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 44474-04 Special Metals Wiggin Limited נ' נתנאל חיים בע"מ ואח'

האם קיימת חובה לשמור את שטר המטען

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36

המומחה מטעם הנתבעים, מר פינטוב העיד כי אכן נהוג לשמור את המסמכים ובכללם שטרי המטען למשך כמה שנים: "תראה בדרך כלל, כשאתה פועל כסוכן מכס אתה חייב שיהיה לך את הראיות הדוקומנטריות על סמך מה שחררת את המטען. בין היתר, יש לך תיק שכולל את ה"אינוויס", את חשבון הספק, את ה- packing list אם צריך, שטר מטען ורשימות דיוור", ובהמשך הודה כי "במקרה הזה לא היה להם, למעשה אף מסמך לא היה". (עמוד 393 לפרוטוקול, מול שורות 9-10).

הנתבע 3 נשאל בחקירתו האם קרה אי פעם ששוחררה סחורה מבלי שנמסרו שטרי המטען המקוריים באותה עת אלא לאחר יום יומיים, והוא השיב בשלילה (עמוד 503 לפרוטוקול, מול שורות 1-3). כן נשאל הנתבע 3 לגבי נוהל שמירת שטרי המטען אצל הנתבעת והשיב כי נפתחת תיקיה מיוחדת לצורך כך, ו- "לכל תיק שמשוחרר מוכנס השטר מטען המקורי לתוך התיק", וזאת "לכמה זמן שנדרש על פי החוק, בדרך כלל במשרד שלנו נשמר שנתיים שלוש ארבע, אפילו יותר" (שם, בעמוד 507 מול שורות 12-7 ובעמוד 509 מול שורה 10). בהמשך העיד הנתבע 3 לעניין זה כי "יכול להיות חמש, יכול להיות שבע שנים. מאחר ובתיקי מכס יכול להיות שהמכס יתבע ממך מסים על תיקי עבר, על טעויות סיווג או על חסר במס, יגיש נגדך תביעה, אנחנו נוהגים לשמור, אנחנו לא צריכים אבל אנחנו נוהגים לשמור אצלנו את המסמכים במידה ונצטרך להשתמש בהם בעתיד" (שם, בעמוד 509 מול שורות 16-19).

המומחה מטעם התובעת, מר סידני אמיר, קבע בחוות דעתו כי מקובל לשמור מסמכים חיוניים, לרבות שטרי מטען, למשך 7 שנים (סעיף 26 לחוות הדעת).

מהאמור לעיל עולה כי על הנתבעת לשמור מסמכים שקיבלה לידיה, לרבות שטרי מטען המקוריים או העתקים שלהם למשך תקופה ארוכה, כאשר לא נסתר כי נהוג לעשות כן למשך שבע שנים לפחות. בנסיבות אלה, ומשהוגשה תביעה כנגד לורדן אשר אין חולק כי הנתבעת ומי מטעמה ידעו אודותיה שנים בודדות בלבד ממועד קרות האירוע, אין אלא לקבוע כי היה על הנתבעת ומי מטעמה לשמור את המסמכים לכל הפחות עד למועד זה.

יצוין כי היה על הנתבעת ומי מטעמה לנקוט באמצעי זהירות סבירים על מנת למנוע היעלמות או גניבה של המסמכים, ולכן ככל שהיו הנתבעים מוכיחים כי המסמכים נגנבו ובהעדר ראיות לגבי אמצעי הזהירות שנקטו, אין אלא לקבוע כי הנתבעת ומי מטעמה התרשלו בכך שלא דאגו לשמור על מסמכים חיוניים ומהותיים לעסקה.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 44474-04 Special Metals Wiggin Limited נ' נתנאל חיים בע"מ ואח'

האם הוצגו שטרי המטען המקוריים בפני הנתבעים?

שאלה מרכזית שבפנינו הינה האם הוצגו שטרי מטען מקוריים בפני הנתבעת ומי מטעמה בטרם מתן אישור להעברת הכספים ושחרור הטובין בפועל.

לטענת התובעת, שטרי המטען המקוריים נמצאים בידיה ולא היו מעולם בידי הנתבעים, כאשר די בהוכחת אחת משתי הטענות העובדתיות הנ"ל על מנת לקבל את התביעה. לעומת זאת, הנתבעים טוענו כי אכן הציגו בפניהם מסמכים מקוריים או מסמכים אשר נחזו להיות מקוריים, והתובעת לא הוכיחה כי בידיה שטרי המטען המקוריים, וזאת בין היתר משפורפז לכתב התביעה שטרי מטען פנימיים הנושאים את הכיתוב "copy not negotiable" ולא את הכיתוב "original".

האם בעת שחרור הטובין היו שטרי המטען המקוריים בידי התובעת?

בסעיף 10 לכתב התביעה נטען כי "לאחר שהסחורה שוחררה שלא כדין, הושבו כל שלושת השטרות הפנימיים המקוריים מן הבנק אל התובעת והיא אוחדת בהם". בסעיף 24 לכתב ההגנה הכחישו הנתבעים את האמור בסעיף 10 לכתב התביעה. לעניין זה נטען כי הנתבעים לא שחררו את הסחורה ללורדן אלא הייתה זו ליוור והתובעת בעצמה. בנוסף טענו הנתבעים כי "לפי מייטב זיכרונם- שטר המטען המקורי או מה שנחזה להיות כשטר מטען כזה הוצג בפני הנתבעים על ידי מר יוסף דיאמנט מנהל לורדן והרי אם לא היה כן המכס לא היה משחרר את הסחורה כפי שאף טוענת התובעת בסעיף 9 לכתב התביעה".

מר פול אדלסטיין, מזכיר התובעת, הגיש תצהיר קצר בן שלושה עמודים מתורגמים מאנגלית לעברית שלפיו בין הנתבעת לבין חברת ליוור נערך שטר מטען, שטר "מאסטר", והעתק של שטר מטען פנימי בין התובעת ללורדן צורף לתצהיר וסומן ז'. בסעיף 11 מצהיר מר אדלסטיין כי "מאחר שהטובין שוחררו שלא כדין, הושבו כל שלושת השטרות הפנימיים המקוריים מן הבנק אל התובעת, והיא אוחדת בהם". בסעיף 9 לתצהירו ישנה התייחסות לשטרי המטען הפנימיים בין התובעת ולורדן, ולכך היו שלושה עותקים מקוריים שעליהם צוין "original" וכן כמה העתקים לא מקוריים עליהם צוין "copy not negotiable".

מר זיגמונד אברמוביץ, אשר שימש נציג מכירות בחברת מרכז מתכות נחושת בע"מ שהייתה נציגה של התובעת ואיש הקשר בעסקה שבין התובעת לבין לורדן הגיש תצהיר בתמיכה לתביעה. מר אברמוביץ חזר על תנאי העסקה ועל כך שאסור היה לשחרר טובין ללא הצגת שטר המטען המקורי, וצירף אף הוא כנספח ז' לתצהירו העתק של שטר מטען פנימי בין התובעת לבין לורדן. בסעיף 13 הצהיר כי "בשלב זה, בסוף חודש יולי 2002 או בסמוך לכך, שוחררה הסחורה לידי לורדן. השטרות המקוריים הושבו מן הבנק אל התובעת, והיא אוחדת בהם".

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 44474-04 Special Metals Wiggin Limited נ' נתנאל חיים בע"מ ואח'

1
2 מר סידני אמיר, מומחה מטעם התובעת, הגיש חוות דעת בתמיכה לתביעה. בחוות הדעת תיאור
3 כיצד "בפועל שוחררה הסחורה לידי לורדן, מבלי שזו שילמה את תמורתה בבנק", כאשר
4 "בעקבות כך כל שלושת השטרות הפנימיים המקוריים הושבו מן הבנק אל התובעת והיא אוזרת
5 בהם". מר סידני אמיר הוסיף בפתח חוות הדעת כי לצורך עריכתה עיין בכתבי הטענות שהוגשו
6 במסגרת התובענה על נספחיהם וכן בשאלונים ובתשובות עליהם, וזאת בנוסף לספרות מקצועית,
7 חקיקה וכללים רלוונטיים.
8
9 התובעת לא צירפה לתצהירי העדות הראשית או לחוות הדעת מטעמה צילום של שטר מטען
10 מקורי אשר נושא את הכיתוב "original" אלא צילום של שטר מטען אשר נושא את הכיתוב
11 "copy not negotiable" (נספח ז').
12
13 בחוות הדעת של המומחה מטעם הנתבעים, מר פינטוב, צוין בסעיף 6 כי לכתב התביעה המתוקן
14 ולתצהירי העדות הראשית צורפו צילומי שטר מטען שעליהם מופיע המונח "copy", ועצם צירוף
15 העתק בלבד מבסס לכאורה כי אין תחת ידיה של התובעת את שטרי המטען המקוריים ואף לא
16 צילומים שלהם. לאור זאת, כך נטען, אין לשלול כי שטר מטען מקורי יחיד מבין שטרי המטען
17 המקוריים אכן הוצג בטרם שחרר המטען. עוד צוין בחוות הדעת כי התובעת ו/או מי מטעמה לא
18 הצליח לבסס היכן היו שטרי המטען המקוריים ביום שחרור המטען בפועל.
19
20 הנתבע 3 התייחס בסעיף 16 לתצהירו לסוגיית שטרי המטען המקוריים והצהיר כי "לאחר שמר
21 יוסף דיאמנט, בשם לורדן, הציג בפני שטר מטען מקורי וגם/או הציג בפני שטר מטען הנחזה
22 להיות שטר מטען מקורי, הרי לא היתה כל מניעה לשחרר, על ידי, בשם החברה, את המטען
23 מהמכס ולהעבירו למר יוסף דיאמנט, בשם ועבור לורדן". בסעיף 17 הצהיר הנתבע 3 כי בעת
24 שהוצג בפניו שטר המטען כנ"ל "לא היה כל תנאי, לפיו יש צורך לבדוק תשלום כלשהו, עבור
25 המטען, בבנק המזרחי, סניף 438, אור עקיבא 30600". בסעיף 19 הצהיר הנתבע 3 כי המצהירים
26 מטעם התובעת צירפו לתצהיריהם צילום של שטר המטען הפנימי עם הכיתוב "copy not
27 negotiable" ולא מצאו לנכון לצרף צילום של שטר מטען פנימי עם הכיתוב "original", ועל כן
28 למיטב ידיעתו התובעת לא הוכיחה כי יש בידה שטרי מטען מקוריים.
29
30 דיאמנט מצידו הצהיר כי "אין לי כל ידיעה כיצד שוחררה הסחורה על ידי שולחי ההודעה. בודאי
31 שלא הצגתי מסמכים "הנחזים להיות מקוריים" ואין לי כל מושג מהיכן לקוחות טענותיהם
32 התמוהות של שולחי ההודעה" (סעיף 7 לתצהיר). בהמשך הצהיר דיאמנט כי "ככל הידוע לי ומן
33 הדיון, ששטרי המטען היו מקוריים (במיוחד נוכח ניסיונו בקבלת שטרי מטען של מר דוד נתנאל)
34 (סעיף 8 לתצהיר).
35

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 44474-04 Special Metals Wiggin Limited נ' נתנאל חיים בע"מ ואח'

- 1 בסיכומי התובעת נטען לעניין הוכחת שטרי המטען כמקוריים שמר אדלסטיין העיד כי השטרות
- 2 שסומנו ת/1-ת/3 הם השטרות המקוריים, המומחה מטעם התובעת העיד כי לאור ניסיונו הרב
- 3 הוא מזהה את השטרות כמקוריים (עמוד 231 לפרוטוקול) והמומחה מטעם הנתבעים לא יכול
- 4 היה לסתור את הטענה למקוריות השטרות ולהצביע על סימן רלוונטי כלשהו שיש בו כדי להעיד
- 5 אחרת, וככל שהועלו טענות על ידי המומחה מטעם הנתבעים לעניין החתימות על גבי שטרי
- 6 המטען – מלאות אל מול ראשי תיבות - אין לקבל טענות אלה ואף בית המשפט התייחס לעניין זה
- 7 במהלך הדיון (עמוד 367, מול שורות 11-1). כן נטען כי אין מקום להטיל ספק במקוריות השטרות
- 8 גם לנוכח האמור במכתב שנשלח מטעם הבנק הבריטי אשר הודיע על השבת המסמכים לתובעת,
- 9 כאשר הנתבעים לא הציגו ראיות כלשהן על מנת לקעקע את המקוריות של השטרות.
- 10
- 11 ב"כ הנתבעים הפנה בסיכומיו להחלטת בית המשפט מיום 13/11/08 אשר ניתנה במהלך הדיון
- 12 (עמוד 354, מול שורה 16 ועמוד 355 מול שורה 6) שממנה עולה כי בהמשך להצגת שטרי מטען
- 13 אשר צוינה על גביהם המילה "original" כאשר עד כה צורפו לתיק שטרי מטען אשר נשאו את
- 14 הכיתוב "copy not negotiable" בלבד, ניתנה למומחה מטעם הנתבעים האפשרות להשלים
- 15 עדות ראשית לעניין זה בפתח הדיון. המומחה מטעם הנתבעים העיד כי אכן "מפריע לו הצורה
- 16 שבה הבן אדם מליברפול חתם על השטר" שכן "בכל שטרי המטען הקודמים שעברו לי תחת היד
- 17 המקוריים אז יש חתימה של ראשי תיבות, פה משום מה זה חתימה מלאה", ועל רקע זאת הוגשו
- 18 שטרי מטען נוספים לתיק שמהם מסיק המומחה מטעם הנתבעים כי אין בפנינו שטרי מטען
- 19 מקוריים מטעם התובעת (מוציגים אשר סומנו נ/1). בית המשפט קיבל את המסמכים לתיק, אולם
- 20 על רקע התנגדותו של ב"כ התובעת קבע בהחלטה נוספת מיום 13/11/08 כי "אגב החקירה
- 21 הראשית של העד המומחה על ידי הנתבעים, רשאים הצדדים האחרים לשקול הגשת [] כפי שצוין
- 22 קודם או תצהיר או חוות דעת בהתאם" (עמוד 374). בהקשר זה נטען על ידי ב"כ הנתבעים
- 23 בסיכומיו כי למרות ההזדמנות הנדירה אשר ניתנה לתובעת להגיש תצהיר המזים את טענתו של
- 24 המומחה מטעם הנתבעים שלפיה לא מדובר בשטרי מטען מקוריים, לא טרחה התובעת להציג
- 25 חוות דעת נגדית ומפריכה הקובעת כי שטרי המטען הינם מקוריים.
- 26
- 27 בסיכומי התשובה מטעם התובעת נטען כי בהחלטתו מיום 13/7/08 כבר הכשיר בית המשפט את
- 28 הגשת שטרי המטען המקוריים כראיה, בכך שקבע כי ניתן להגישם "בדרך של השלמת עדות
- 29 ראשית, במסגרת חקירה ראשית בטרם החקירות הנגדיות של עדי המבקשת. עדות ההשלמה
- 30 תינתן אך ורק לצורך הגשת "שטרי המטען המקוריים". בהקשר זה נטען כי מר פול אדלסטיין
- 31 אכן העיד במסגרת חקירה ראשית אודות שטרי המטען המקוריים, והם הוגשו וסומנו ת/1 – ת/3
- 32 כנ"ל, כאשר מר אדלסטיין שימש מזכיר התובעת והעובדות ידועות לו מתוך ידיעתו האישית וכן
- 33 מתוך המצוי במסמכי התובעת עצמם שבחזקת התובעת.
- 34

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 44474-04 Special Metals Wiggin Limited נ' נתנאל חיים בע"מ ואח'

1 המסמכים אשר נחזים להיות שטרי מטען מקוריים הוגשו לתיק בית המשפט לראשונה ביום
2 14/7/08, בפתח חקירתו הראשית של מר פול אדלסטיין מטעם התובעת. הובהר בפתח הדיון כי
3 הגם שכוננו "שטרי מטען מקוריים" על ידי בית משפט זה, מדובר במה שנחזה להיות שטרי מטען
4 מקוריים כאשר אין קביעה באותו שלב לגבי מקורות המסמך (עמוד 32, מול שורות 17-18).
5
6 תחילה נשאל מר אדלסטיין במסגרת חקירתו ראשית כיצד הגיעו השטרות לידי והוא השיב כי
7 הם נשלחו חזרה מהבנק לתובעת אשר יושבת בהרפורד, אנגליה, ואז נשלחו למשרד עורך הדין
8 בישראל. לאחר מכן הוגשו וסומנו שטרי המטען עם הכיתוב "original" הנ"ל 1/ת – 3/ת (עמוד 41
9 מול שורות 13-4).
10
11 יצוין כי כאשר נשאל הנתבע 3 האם הוא זוכר שביקר יחד עם בא כוחו במשרד ב"כ התובעת
12 בחודש אוגוסט 2007 וראה את שטרי המטען המקוריים, והשיב כי הוא אכן זוכר שהציג בפניו
13 שטרי מטען, אם כי הוא לא יודע האם הם מקוריים או לא מקוריים, וכי הוא אינו זוכר את
14 התאריך (עמוד 488 מול שורות 7-8). כן אישר הנתבע 3 כי הביקור התקיים לאחר שהתובעת
15 הגישה את ראיותיה ולפני שהנתבעים הגישו את ראיותיהם.
16
17 מר אדלסטיין אישר כי הוא אכן אינו חתום על גבי שטרי המטען הנ"ל, שמו אינו מופיע עליהם
18 והוא לא טיפל אישית בנושא מתחילתו, אולם הוסיף כי החל לטפל בעניין החל מחודש מרץ 2004,
19 כאשר יצר קשר עם עורכי הדין הישראליים. כן העיד כי לדעתו ראה אותם שטרי מטען בשנת
20 2004, אם כי לא יכול היה לציין באיזה חודש זה היה. כמו כן העיד מר אדלסטיין כי הידיעות שלו
21 בהיותו מזכיר החברה נובעות לא רק מעיון במסמכים אלא גם משיחות ודיונים עם אנשים אשר
22 מעורבים ונוגעים בדבר (עמוד 110).
23
24 מר אדלסטיין נשאל מדוע לא צירף את השטרות לתצהירו והשיב כי סבר שנושא זה כלל לא שנוי
25 במחלוקת (עמוד 68 מול שורה 19), וכן העיד כי אילו ידע שקיימת מחלוקת לגבי מועד השבת
26 שטרי המטען מהבנק, היה דואג לצרף מכתבים והתכתבות בין התובעת לבין הבנק בעניין זה
27 (עמוד 121 מול שורות 1-3). כן העיד מר אדלסטיין כי אינו יודע מה היה תאריך הגעת הסחורה
28 ואינו יודע לומר מתי שוחררה מהסחורה בלי לעיין במסמכים. לאחר מכן העיד כי "מה שידענו,
29 שאצל הבנק עדיין היו שטרי המטען ואילו הסחורות שוחררו קודם לכן. מה שלא ידענו, למה
30 חברת נתנאל שחרר אותם". לאחר מכן נשאל היכן עדות זו מופיעה בתצהירו, והשיב "בסעיף 11"
31 (עמוד 132, מול שורות 8-19), אך לאחר מכן הוסיף והעיד כי הדבר לא צוין בתצהיר "בגלל שזה
32 נגלה לעין בעצם העובדה שיש לנו המסמכים המקוריים" (עמוד 134 מול שורות 20-22). בהמשך
33 החקירה נשאל מר אדלסטיין שוב מדוע לא עשו את הדבר הפשוט ביותר, קרי צירוף השטר
34 המקורי עם תעודה והסבר, והשיב "אני חשבתי שהמצאת המקור תהיה מספקת" (עמוד 137 מול
35 שורות 20-23, ועמוד 138 מול שורה 1).
36

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 44474-04 Special Metals Wiggin Limited נ' נתנאל חיים בע"מ ואח'

1 בשלב מאוחר יותר ובמסגרת החקירה הנגדית נשאל מר אדלסטיין האם עבר באותו בוקר על
2 מסמכים שונים לקראת הדיון, וכך השיב, כעולה מעמוד 54 לפרוטוקול, מול שורות 1-13:
3
4 ת. "במונית, בטקסי, אני עיינתי מחדש בתצהירים שלי, גם כן עיינתי בשני
5 שאלונים קודמים אשר השבתי עליהם, וגם כן הזכרתי לעצמי כאילו, נועצתי
6 בשביל להיזכר במסמכים ששלחו לנו בחזרה מהבנק HSBC.
7 ש. שזה מה? מה זה המסמכים האלה?
8 ת. היה שם מכתב אשר שלח בחזרה אלינו שטרי המטען. היו גם מסמכים אחרים
9 מהבנק הישראלי ל- HSBC המציינים שהמסמכים לא נלקחו על ידי לורדן".
10
11 בהמשך לכך נשאל מר אדלסטיין שאלות אודות סעיף 11 לתצהירו שלפיו "הושבו כל שלושת
12 השטרות הפנימיים המקוריים מן הבנק אל התובעת והיא אוחת בהם", והוא העיד כי מכיוון
13 שהטובין לא שוחררו כדין "הרי שכל אחד משלושת שטרי המטען המקוריים הוחזרו מהבנק
14 לתובע, והתובע מחזיק בהם. הם בחזקתו של התובע". כן עלה כי אמנם אין בתצהיר התייחסות
15 לתאריך המדויק שבו הוחזרו השטרות, אולם ידוע כי אכן חזרו לידי התובעת לפני הכנת תצהיר
16 העדות הראשית הנ"ל (עמוד 57 לפרוטוקול, מול שורות 12-20). מר אדלסטיין נשאל האם זה נכון
17 שהוא אינו יודע מידיעה אישית מתי הושבו השטרות לתובעת ובאילו נסיבות, והשיב כי "דווקא כן
18 יודע באופן אישי, כיון שאני דיברתי באופן אישי עם האדם שאליהם הם הוחזרו (שם), מול שורות
19 19-21. בהמשך לכך נשאל מר אדלסטיין האם לא היה ראוי שאותו אדם יגיש תצהיר אודות
20 קבלת השטרות והשיב "לא. אני עוסק בסכסוכים מטעם החברה וכך אני מנהל את התיק" (עמוד
21 60 מול שורות 5-7). לאחר מכן נשאל מדוע לא פירט מאיזה בנק התקבלו השטרות, והשיב
22 "קיבלנו את זה מבנק HSBC" (עמוד 61 מול שורות 16-17).
23
24 ב"כ של דיאמנט חקר את מר אדלסטיין לגבי אותו מסמך שהתקבל מהבנק הנ"ל ואמר "אני מציג
25 לך מסמך שהתקבל מבנק, נושא תאריך דצמבר 2002. זהו מסמך שהיה בחזקתך לפני שעה" (עמוד
26 138, מול שורות 11-12). ב"כ הנתבעים התנגד להצגת המסמך ולאחר דיון ארוך בעניין זה שבא
27 לידי ביטוי במספר רב של עמודי פרוטוקול ניתנה החלטה שלפיה מדובר במסמך אשר נחזה להיות
28 חיוני לדיון, ולדיאמנט הצדק סביר לבקש הגשתו באותו מעמד לראשונה (עמודים 146-147).
29 בהמשך לכך העיד מר אדלסטיין כי המכתב נשלח על ידי הבנק לתובעת בחודש דצמבר 2002,
30 כאשר שלושת שטרי המטען המקוריים צורפו לאותו מכתב. כן עלה כי המכתב היה ממוען
31 לתובעת ולידי הגב' פני וייאלי מטעם התובעת (עמוד 147 מול שורות 14-22, ועמוד 148 מול שורה
32 1). בשלב זה ביקש ב"כ של דיאמנט להגיש את המסמך וב"כ הנתבעים התנגד שוב, בין השאר
33 מהטעם כי המסמך אינו מקורי, אינו חתום ומאחר שהוא נשלח לגב' פני וייאלי. בית המשפט ציין
34 כי המסמך רלוונטי למחלוקת וכי ניתן לעשות בו שימוש גם לצורך הדיפת הודעת צד ג' (עמוד 150
35 מול שורות 12-15). בעקבות זאת נקבע כי המסמך יוגש ויסומן ג'1, כאשר ניתן יהיה להתייחס

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 44474-04 Special Metals Wiggin Limited נ' נתנאל חיים בע"מ ואח'

1 למכלול טענות ב"כ הנתבעים בסיכומים, לרבות לסוגיה האם מזכיר של חברה רשאי לאשר
2 מסמכים אשר הוגשו לחברה שבה הוא מועסק באמצעות עובדת אחרת מטעם החברה (עמוד 151
3 מול שורות 4-7).

4
5 לאחר הגשת המסמך אשר סומן ג'1 כנ"ל, נשאל מר אדלסטיין האם במצבים שבהם משלמים
6 לתובעת עבור הסחורה קרה שמקבלים שטרות מקוריים בחזרה והוא השיב בשלילה והעיד
7 שלמיטב ידיעתו אף פעם קיבלו שטרות מקוריים בחזרה (עמוד 151 מול שורות 19-23).

8
9 מוצג ג'1 הינו מכתב של בנק HSBC הממוען לתובעת באמצעות הגב' פני וויאלי, מכתב מיום
10 19/12/02. להלן תוכנו של אותו מכתב:
11

12 "DEAR SIRS,
13 OUR REF: OBCMAN527538
14 DRAWEE: LORDAN HEAT EXCHANGERS
15 AMOUNT: USD 213,850.00
16

17 AS PER OUR TELEPHONE CONVERSATION, THE RETURNED
18 DOCUMENTS ARE ENCLOSED HERewith. WE HAVE DEBITED YOUR USD
19 ACCOUNT WITH OUR CHARGES AND THESE WILL BE ADVISED
20 SEPERATELY. THE BILL HAS NOW BEEN DELETED FROM OUR
21 RECORDS.
22

23 **This computer generated advice does not require a signature."**
24

25 אגב קבלת מסמך ג'1 לתיק התיר בית המשפט לב"כ הנתבעים לשאול שאלות במסגרת חקירה
26 נגדית חוזרת. מהחקירה עלה כי מר פול אדלסטיין לא ידע לומר כיצד הגיע המכתב לתובעת וכי
27 אינו יודע מידיעה אישית האם השטרות צורפו למכתב בפועל, כאשר לפי עדותו בפנינו העתק,
28 והמקור נמצא ככל הנראה במשרדי התובעת, מקור שהוא ראה "בתיק יחד עם התיק אשר פני
29 ווילי נתנה לי. כן יחד עם שטרי המטען" (עמוד 152 מול שורה 19). מר אדלסטיין נשאל כיצד ניתן
30 לדעת שההעתק הוא אכן העתק של המכתב המקורי והשיב "מכיוון שאני זוכר את זה" (עמוד 153
31 מול שורה 5). בהמשך נשאל פעם נוספת האומנם לא ידע מה צורף לאותו מכתב, והשיב "אני כן
32 יודע, מכיוון שזה ניתן לי יחד עם שטרי המטען המקוריים" (עמוד 155 מול שורות 17-18).

33
34 בית המשפט מצא את עדותו של מר אדלסטיין מהימנה, כאשר באי כוח הצדדים האחרים לא
35 הצליחו לערער את מהימנות גרסתו ועדותו.
36

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 44474-04 Special Metals Wiggin Limited נ' נתנאל חיים בע"מ ואח'

1 מחקירתו הנגדית של המומחה מטעם התובעת, מר סידני אמיר, עלה כי אכן עיין בשטרי המטען
2 המקוריים בטרם כתיבת חוות הדעת מטעמו (עמוד 221 מול שורות 1-5), ואף העיד שצבעם כחול
3 על לבן או לבן על כחול (עמוד 221 מול שורה 14). שלושת שטרי המטען הוצגו בפני מר סידני אמיר
4 במהלך חקירתו והוא אישר כי אכן מדובר בשטרי מטען מקוריים, "אדוני כנראה לא מכיר את
5 הענף, כי אלה אורגינליים" (עמוד 224 מול 3-5) וכן העיד כי הם אורגינליים כיון שכתוב עליהם
6 שהם אורגינליים (עמוד 224 מול שורה 16). כאשר נשאל העד כיצד הוא יודע באיזה בנק ישראלי
7 מדובר, השיב כי ידע שמדובר בבנק מזרחי שכן אמנם לא דיבר עם הבנק, אולם עיין בהתכתבויות
8 עם הבנק שבהן הורו לו שלא לשחרר את המסמכים מבלי שתשולם לתובעת התמורה בגין הטובין
9 (עמוד 231 מול שורות 19-7). מר אמיר הוסיף והעיד כי הוא יודע שליוור מסרה את שטרי המטען
10 לתובעת, משום שקרא את המכתב של הבנק האנגלי שהודיע ליצואן על קבלת המסמכים, אולם
11 הוסיף כי אכן מדובר בפרט חשוב ובדיעבד היה עליו לציין זאת בחוות דעתו (עמוד 266 מול שורות
12 19-11). בתום חקירתו הנגדית נשאל מר אמיר מדוע לא מדובר בשטרי מטען מזויפים, והשיב כי
13 יש לשטורות שני צדדים וכן הפנה לחתימה מצד ימין למטה (עמוד 307 מול שורות 13-6).

14
15 מר ברי פינטוב מטעם הנתבעים התבקש לעיין בשטרי המטען הנחזים להיות מקוריים ונשאל
16 במסגרת חקירה ראשית משלימה האם הם מקוריים או שאינם מקוריים ומדוע. מר פינטוב השיב
17 כי ביקש מהנתבע 3 לקבל רצף של שטרי המטען מליוור מאותה תקופה ושל חברות אחרות (שטרי
18 מטען אשר סומנו 1/1) על מנת לראות האם יש זהות בחתימות ובצורת הנפקת השטר, והוסיף כי
19 "כשאני מחזיק את שטר המטען המקורי, דבר אחד מפריע לי זה הצורה שבה הבן אדם בליברפול
20 חתם על השטר, כי בכל שטרי המטען הקודמים שעברו לי תחת היד מקוריים אז יש חתימה של
21 ראשי תיבות, פה משום מה זה חתימה מלאה" (עמוד 361 מול שורות 4-5). על רקע התנגדויות
22 להגשת שטרי מטען אחרים וטענות לעניין עדותו של מר פינטוב כנ"ל, נקבע על ידי בית משפט זה
23 כי אם מר פינטוב יעיד כמומחה כי תמיד חותמים רק בראשי תיבות בשטרי מטען, אזי ניתן לקבל
24 עדות זו במסגרת עדותו כמומחה לשטרי מטען ללא חוות דעת של מומחה להשוואת כתבי יד, ואם
25 לא יוכל לעשות כן אזי משקל הראיה פוחת בהתאם (עמוד 367 מול שורות 11-1).

26
27 כאמור לעיל, מר פינטוב אישר במהלך חקירתו הנגדית כי הפגם היחיד שיכול היה להבחין בו
28 בשטרי המטען היה "שבאחת משתי החתימות מופיעה חתימה מלאה ולא ראשי תיבות" (עמוד
29 383 מול שורות 19-16), ולאחר מכן אישר כי על פני הדברים שטרי המטען נראים ככל שטר מטען
30 אחר (עמוד 385 מול שורה 4). כשנשאל האם השוני בחתימות הינו הליקוי שהוא מתייחס אליו,
31 העיד: "אני טענתי שאין זהות, עכשיו, אם הליקוי פה ליקוי שם זה כבר מישהו אחר יחליט אבל
32 אין זהות בהם" (עמוד 385 מול שורות 12-11). לאחר מכן בהמשך לחידוד השאלה אם הפגם הוא
33 בכך שמדובר בחתימה חלקית ולא מלאה, השיב: "יכול להיות, כן" (עמוד 385 מול שורה 16).

34
35 לאחר סקירת מכלול הראיות והטענות הנ"ל, הנני קובע כי אמנם מן הראוי היה לצרף העתק של
36 שטרי המטען שעליהם מצוין "original" לתצהירים ולחוות הדעת מטעם התובעת, אך יחד עם

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 44474-04 Special Metals Wiggin Limited נ' נתנאל חיים בע"מ ואח'

- 1 זאת בפני בית המשפט ראיות מספיקות על מנת לקבוע כי התובעת הרימה את הנטל המוטל עליה
- 2 על מנת להוכיח כי קיבלה מהבנק האנגלי את שטרי המטען אשר סומנו ת' 1-3 וכי שטרי המטען
- 3 ת' 1-3 הינם אכן שטרי מטען מקוריים.
- 4
- 5 מזכיר של חברה, ובמקרה זה מר פול אדלסטיין מטעם התובעת, יכול להעיד לגבי מסמכים
- 6 שהגיעו ישירות לחברה, ובמקרה זה לגבי שטרי המטען אשר סומנו ת' 1-3 ונסיבות הגעתם יחד
- 7 עם אותו מכתב אשר סומן ג'1. המכתב ג'1 זכה להתייחסות הן של מר פול אדלסטיין והן של
- 8 המומחה מטעם התובעת מר סידני אמיר. מר אדלסטיין שוחח עם הגב' פני ויילי אשר קיבלה את
- 9 המכתב עבור התובעת, העיד כי בידי התובעת שטרי המטען המקוריים ואף העיד כי ראה את
- 10 אותם שטרי מטען גם מספר שנים לפני מועד החקירה הנגדית. לאור כל האמור לעיל, אין אלא
- 11 לקבוע כי אותם שטרי מטען אשר סומנו ת' 1-3 והוגשו לתיק הינם אותם שטרי מטען אשר צורפו
- 12 למכתב ג'1 והוחזרו מהבנק לידי התובעת. יצוין כי המכתב מתייחס להחזרת מסמכים ואיפוס
- 13 חיוב בגין העסקה (ג/1 הנ"ל), ואף עולה ממנו כי הופק מהמחשב ועל כן אין צורך בחתימה. מכתב
- 14 זה נשלח ישירות לתובעת, והגם שנשלח לידי עובדת מטעם התובעת, כאמור לעיל, אין כל פסול
- 15 בכך שמזכיר החברה, מר אדלסטיין יעיד בקשר לאותו מכתב.
- 16
- 17 לגבי השאלה האם אכן מדובר בשטרי מטען מקוריים, מר אדלסטיין העיד כי אותם שטרי מטען
- 18 הגיעו לתובעת מהבנק האנגלי (ג'1) והיו אצל התובעת עד שהועברו למשרד בא כוחה בישראל,
- 19 ובעקבות הדיונים הוגשו לתיק בבית משפט זה. מכאן שלפי עדותו של מר אדלסטיין מדובר
- 20 בשטרי מטען מקוריים וכך העיד גם המומחה מטעם התובעים, מר סידני אמיר, כאשר לא עלה
- 21 בידי ב"כ הנתבעים לערער את גרסתם.
- 22
- 23 כפי שיפורט להלן, גם המומחה מטעם הנתבעים, מר ברי פינטוב, לא הצליח לערער את הגרסה
- 24 שלפיה מדובר בשטרי מטען מקוריים, למעשה אף חיזק אותה. מעדותו של מר פינטוב עלה כאמור
- 25 כי שטרי המטען נראים תקינים על פניהם, והפגם היחיד בהם הינו בכך שקיימים שטרות עם
- 26 חתימה מלאה לעומת שטרות עם חתימה בראשי תיבות. בהמשך לכך חזר בו מר פינטוב מעדותו
- 27 זו והעיד כי לא אמר שהשטרות פגומים אלא כי קיים חוסר זהות באשר לחתימה, ומומחה אחר
- 28 יצטרך להתייחס לנקודה זו. לאחר מכן העיד כי "יכול להיות" ששטרי המטען פגומים, אך עולה
- 29 מכך שאינו בטוח.
- 30
- 31 במהלך הדיון הוצגו בפני בית המשפט שטרי המטען של ליור עבור התובעת שסומנו ת' 1-3 וכן
- 32 שטרי מטען נוספים של ליור עבור חברות אחרות כגון "Quinton Hazell Automative"
- 33 שסומנו ג'1. ניתן לראות כי בג'1 ובת' 1-3 קיימות בחלק הימני התחתון של שטרי המטען חתימות
- 34 של "J. E. Roach" הנחזות להיות זהות לחלוטין זו לזו - חתימות אשר כונו "החתימה המלאה"
- 35 (על אף שלא מדובר בחתימה מלאה כשבה אף ראשי תיבות). כן ניתן לראות כי בשטרי המטען

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 44474-04 Special Metals Wiggin Limited נ' נתנאל חיים בע"מ ואח'

1 אשר סומנו ת' 1-3, מעל אותה חתימה "מלאה" מופיעה ליד התאריך והמילים "shipped on
2 board the vessel indicated" חתימה הנחזית להיות זהה לזו שבתחתית הדף – קרי J.E.
3 Roach, ואילו בשטרי המטען האחרים כגון 1/ ניתן לראות בנוסף לחתימה "המלאה" הנ"ל,
4 "shipped on board the vessel indicated" חתימה נוספת ליד המילים J.E. Roach
5 באמצעות ראשי תיבות בלבד - "J.E.R".
6
7 כאמור לעיל, בית המשפט התרשם כי החתימות התחתונות זהות לחלוטין, וכן ניתן לראות כי
8 מקום שבו קיימת חתימה באמצעות ראשי תיבות, האותיות בראשי התיבות זהות לחלוטין
9 לאותיות בתחתית הדף ב"חתימה המלאה". בית המשפט אינו נדרש למומחה להשוואת כתבי יד
10 על מנת לקבוע זאת. ראו לעניין זה למשל ע"א 2032/06 אמנון האגי נ' עיזבון המנוח סלמן יוסף
11 זיאן מיום 1/2/09 בפסקה 33 :

12
13 **"ככלל, בית המשפט הוא זה שמחליט אם בנסיבות המקרה שנדון בפניו חיוני**
14 **לשמוע עדות מומחה ואין חובה גורפת על בית המשפט להיזקק לעדות כזו, כך**
15 **ביחס למומחים בדרך כלל וכך כאשר המומחה הינו גרפולוג, כבעניינו [ד"נ 20/85**
16 **בחרי נ' פדלון, פ"ד לט(4) 463, 465 (1985); ע"א 5293/90 בנק הפועלים בע"מ נ'**
17 **שאויל רחמים בע"מ, פ"ד מז(3) 240, 263 (1993); ע"א 1986/92 מדינת ישראל נ'**
18 **אבו סאלח, פ"ד נ(1) 499, 508 (1996) [להלן – עניין אבו סאלח]]. אם סבור בית**
19 **המשפט כי אין המקרה דורש שמיעת עדותו של גרפולוג, יכול הוא לקבוע ממצא**
20 **בדבר אוטנטיות של מסמך על בסיס בחינה עצמאית שלו".**
21

22 אמנם נקבע בפסק הדין הנ"ל כמו גם בפסקי דין אחרים כי במצבים שבהם מתעוררת שאלה
23 מורכבת כגון אמיתותה של חתימה, רצוי שבית המשפט ייעזר בחוות דעת של מומחה, אך בד בבד
24 נקבע גם כי ישנם מקרים שבהם די בבחינה עצמאית של בית המשפט באמצעות הגיון ושכל ישר.
25 בענייננו, לא הועלתה כל טענה מפורשת ומנומקת מטעם הנתבעים שלפיה החתימות על שטרי
26 המטען בת' 1-3 הן מזויפות. כל שקבע המומחה מטעם הנתבעים אשר אינו מומחה להשוואת
27 כתבי יד הוא כי קיים שוני בין החתימות שכן רק חלקן נעשו בראשי תיבות, כאשר אין כל קביעה
28 או טענה של המומחה שלפיה השוני הנ"ל מעיד על זיוף. בנוסף ועל רקע השינויים בעדותו של
29 המומחה לעניין משמעות השוני בין שתי תצורות החתימה, עולה כי גם המומחה עצמו לא יכול
30 היה לקבוע בוודאות כי מדובר בפגם שיש בו כדי לפסול את השטרות ולשלול את מקוריותם.
31

32 עוד יצוין כי אם נערוך השוואה בין שטרי המטען ת' 1-3 לבין שטרי המטען הנוספים של ליזור
33 הנ"ל, ניתן לראות כי מדובר באותם טופסי שטרי מטען עם כתב כחול ושחור על רקע לבן, כאשר
34 כאמור גם המומחה מטעם הנתבעים הודה כי פרט לעניין החתימות לא ניתן להבחין בהבדלים
35 כלשהם בין המסמכים.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 44474-04 Special Metals Wiggin Limited נ' נתנאל חיים בע"מ ואח'

1
2 לאור כל האמור לעיל, הנני קובע כי התובעת הרימה את הנטל הדרוש על מנת להוכיח כי אכן
3 הוצגו בפני בית המשפט שטרי מטען מקוריים, ולחילופין ולכל הפחות הציגה ראיות ועדויות אשר
4 די בהן כדי להעביר אל הנתבעת ומי מטעמה את הנטל להוכיח כי השטרות אינם מקוריים וכי
5 בעת שחרור המטען הוצגו בפניה שטרי המטען המקוריים.
6

גירסאות הנתבעים לעניין הצגת שטר מטען או העתק של שטר מטען בפניהם

7
8
9 אל מול קביעת בית המשפט הנ"ל לפיה בידי התובעת שטרי המטען המקוריים, הציגו הנתבעים
10 גירסאות שונות וסותרות לעניין המסמכים אשר הוצגו בפני הנתבעת ומי מטעמה בפועל בטרם
11 שחרור הטובין.

12
13 כאמור לעיל, מהראיות והעדויות שבפני בית המשפט עלה כי היה על הנתבעת לשמור את
14 המסמכים לרבות שטרי המטען או העתקיהם, כנהוג בענף, כאשר מקובל היה לשמור את
15 המסמכים אף למשך 7 שנים מיום שחרור הטובין בפועל. כן עלה כי הנתבעת 1 פעלה במקרה דנן
16 בשני כובעים, בתור משלחת בינ"ל ובתור סוכן מכס ומכאן שהמסמכים היו אמורים להימצא בכל
17 מחלקה בנפרד. מעבר לכך, בנסיבות העניין מדובר במקרה מובהק שבו היה על הנתבעת לשמור
18 את מסמכי העסקה, שכן מעבר לכך שהוגשה תביעה כנגד לורדן, הנתבע 3 העיד כי הנתבעת גילתה
19 עניין רב בתיק שכן הסחורה לא שוחררה תוך פרק זמן קצר כמקובל.

20
21 הנתבע 3 נשאל מדוע לא הביא את התיק של לורדן לדיון והשיב כי אף אחד לא ביקש זאת, ובכל
22 מקרה הוא לא מבין מדוע זה רלוונטי לתביעה, "לא רלוונטי לחלוטין לא רלוונטי" (עמוד 477 מול
23 שורה 14). יחד עם זאת השיב הנתבע 3 כי בתיק לורדן היו מספר מסמכים וביניהם רשומון היבוא,
24 חשבון ספק, העתק תעודת יורו-1 ו"העתק של שטר המטען" (עמוד 478 מול שורה 3), ובהתייחס
25 למשלוח הספציפי נשוא התביעה השיב כי "יש תיק שחרור אחד שמתייחס לתיק של לורדן" (עמוד
26 478 מול שורות 10-11).

27
28 בהמשך נשאל הנתבע 3 מה היה רשום על גבי שטר המטען והאם דובר בהעתק או במקור והשיב
29 כי הוא אינו זוכר וכי כלל לא רלוונטי איזה העתק מצוי בתיק היבוא (עמוד 479 מול שורות 20-
30 21). מעדותו של מר פינטוב עלה כי לא עיין בשטר המקורי, שכן ביקש את התיק אבל לטענתם הם
31 לא איתרו אותו (עמוד 390, מול שורות 15-5) ואף הנתבע 3 אישר בחקירתו כי שטר המטען
32 המקורי אכן לא היה בתיק (עמוד 480 מול שורה 4). הנתבע 3 הוסיף והעיד כי כאשר הנתבעת
33 מכינה תיק למכס, בדרך כלל התיק כולל מסמכים, כשדבריו "בין היתר אנחנו מצרפים
34 כשרלוונטי צילום של שטר מטען" (עמוד 484 מול שורות 5-6).

35

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 44474-04 Special Metals Wiggin Limited נ' נתנאל חיים בע"מ ואח'

1 לגבי המסמכים שהוצגו בפני הנתבעים בעת שחרור הסחורה נטען בכתב ההגנה, לצידן של טענות
2 אחרות ונוספות, כי הנתבעים "ככל הנראה נפלו אל תוך רשת של מעשה נוכלות מצד לורדן
3 ומנהלה מר יוסף דיאמנט, זאת שעה שהאחרון הציג בפניהם, ככל הנראה, שטר מטען מזויף
4 שנחזה להיות שטר מטען תקין וכשר וזאת במסגרת מעשה הנוכלות שביצע הוא כלפיה, דבר אשר
5 נתגלה לנתבעת בדיעבד". בסעיף 14 להודעת צד ג' נטען כי "צד שלישי פעל בחוסר סבירות וגם/או
6 בחוסר זהירות וגם/או בחוסר מיומנות וגם/או בעצימת עיניים וגם/או בניגוד להוראות חוק עמילי
7 המכס, תשכ"ה – 1964, שעה ששחררה את הסחורה לידיה של לורדן וזאת ללא הצגת וגם/או
8 שטרי מטען המקוריים לידיה ובכך נגרמו לתובעת נזקים ישירים". בסעיף 19 להודעת צד ג' נטען
9 כי הנתבעים "לא היו רשלניים וגם/או נהגו כשורה ובאחריות מלאה כי הם נהגו כפי שחברת
10 עמילות מכס סבירה היתה נוהגת בנסיבות העניין, שעה ששחררו את הסחורה בהתאם
11 להוראותיה של לורדן ולאחר שלורדן הציגה בפניהם שטר מטען הנחזה להיות שטר מטען מקורי".
12
13 הנתבע 3 תיאר במהלך חקירתו הנגדית מתי ראה את שטר המטען והעיד, כעולה מעמוד 488 מול
14 שורות 14-18, כדלקמן:

15
16 **"שטרי המטען בשלב מסוים הגיעו למשרד שלנו. אני אישית החזקתי בשטר מטען**
17 **בידי שלי, בשטר המקורי. שנראה לי מקורי. באיזשהו שלב השטר מטען הזה**
18 **נעלם. לא ראיתי אותו יותר. השלב שראיתי אותו זה השלב שאדון דיאמנט הגיע**
19 **למשרדנו, הגיע עם ניירות ומסמכים אחר הצהריים וביקש לשחרר את המטען שלו.**
20 **בשלב הזה הביאו לי את הניירות לבדוק אם הניירות בסדר. הניירות היו אוטנטיים.**
21 **אורגינלים אחד לאחד".**
22

23 מעדותו של הנתבע 3 עלה כי בשלב מאוחר יותר אישר לעובדו, למי שהוא חושב שהיה איסם,
24 שהכול תקין ושניתן למסור את פקודת המסירה ולשחרר את הטובין, ובהמשך לכך נמסרו
25 המסמכים לידי איסם לטיפול (עמוד 541 מול שורות 9-1). גם בהקשר זה נשאל הנתבע 3 מה נעשה
26 עם שטר המטען והשיב כי "מעבירים אותו ליחידת השילוח – הוא לא נשאר בתיק של עמילות
27 מכס ... אנו משאירים צילום בתיק. אם הוא רלוונטי אנו משאירים אותו", וכך היה במקרה הזה
28 כאשר הכול נשמר בארכיונים (שם, מול שורות 20-13).
29

30 עוד העיד הנתבע 3 כי ייתכן ששטר המטען שתויק היה עם הכיתוב "copy" וייתכן שהיה עם
31 הכיתוב "original" אולם "זה לא משנה לנו בעניין התיק למכס. אנחנו מעוניינים בתאריך הנפקת
32 שטר המטען" (עמוד 542 מול שורות 4-1). לאחר מכן העיד הנתבע 3 כי ייתכן שלפני שחרור
33 הסחורה קיבלה הנתבעת לידיה את שטר המטען עם הכיתוב "copy not negotiable" ושה
34 המסמך שראה (עמוד 492 מול שורות 17-15).
35

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 44474-04 Special Metals Wiggin Limited נ' נתנאל חיים בע"מ ואח'

1 על פי סעיף 17 לתצהיר עדות הראשית של הנתבע 3, "ברגע שמר יוסף דיאמנט, בשם לורדן, הציג
2 בפני, שטר מטען מקורי וגם/או הציג הוא בפני, שטר מטען, הנחזה להיות שטר מקורי ולורדן
3 שילמה לחברה את הוצאות ההובלה, מנמל המוצא ועד לישראל, לפי תנאי ה-Fob, הרי לא היתה
4 כל מניעה, לשחרר את המטען לידיה וגם/או לידי של מר יוסף דיאמנט, בשמה ומטעמה. בשטר
5 המטען שהוצג בפני, לא היה כל תנאי, לפיו יש צורך לבדוק תשלום כלשהו, עבור המטען, בבנק
6 המזרחי, סניף 438, אור עקיבא 30600". בסעיף 18 הוצהר כי "בשטר זה גם לא צוין, כי שולמה
7 מלוא תמורת המטען, בידי לורדן וגם/או בידי מי מטעמה, כתנאי לשחרור המטען, כפי שהדבר
8 נהוג בקהילת העסקים. במצב דברים זה, הרי כך שלא היתה כל מניעה לשחרר את המטען על ידי,
9 בשם החברה, ללורדן, לידי של מר יוסף דיאמנט, שפעל בעניין זה בשמה ובעבורה". בחקירתו
10 הנגדית חזר הנתבע 3 על גרסתו הנ"ל שלפיה בשטר המטען שהוצג בפניו לא הופיעו דרישות כלשהן
11 אודות תשלום עבור המטען בבנק המזרחי.

12
13 תמוה כיצד לא עלה בידי הנתבע 3 להציג גרסה ברורה ואחידה לגבי שטרי המטען שנמסרו לידי
14 בפועל, ומנגד לדבריו זכור לו במדויק מה נרשם בשטרי מטען אלה לגבי דרישות התשלום.

15
16 למעשה, בפני בית המשפט גרסאות רבות וסותרות מטעם הנתבעים לעניין מה שהוצג בפניהם
17 בפועל. כך כן נטען כי היה בפני הנתבעת ומי מטעמה שטר מטען מקורי, אך מנגד ולפי עדותו של
18 הנתבע 3 אין לשלול כי היה בידי שטר מטען אשר צוין על גביו "copy not negotiable" וכי
19 הסחורה שוחררה על סמך אותו העתק ללא המקור. לפי אחת הגרסאות הוצג שטר מטען יחיד
20 בלבד ואילו לפי גרסה אחרת הוצגו כמה שטרי מטען. גרסה אחרת היא שהוצג בפני הנתבעת מה
21 שנחזה להיות שטר מטען מקורי, וכי מר יוסף דיאמנט זייף מסמכים על מנת לשחרר את הטובין
22 מבלי לשלם את התמורה בגינם, כאשר אל מול זאת נטען כי שטר המטען המקורי אכן היה בידי
23 הנתבעת, אולם מר דיאמנט גנב אותו ממשרדי הנתבעת.

24
25 בהעדר גרסה סדורה מפי הנתבעים, והיות שלא טרחו להגיש לבית המשפט את המסמכים שהיו
26 בתיקים הרלוונטיים לעסקה, לא ברור אילו מסמכים הוצגו בפני הנתבעת ונשמרו בידיה או בידי
27 מי מטעמה, כאשר אין לשלול כי היה בידי הנתבעת העתק של שטר מטען הנושא את הכיתוב
28 "copy not negotiable" בלבד.

גרסאות שונות מטעם הנתבעים בנוגע לאופן הטיפול במסמכים

30
31
32 בנוסף לריבוי הגרסאות הנ"ל בנוגע למהות המסמך או המסמכים שהוצגו בפני הנתבעים, קיימות
33 גרסאות שונות גם לגבי נסיבות מסירת המסמכים למי מטעם הנתבעת.

34

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 44474-04 Special Metals Wiggin Limited נ' נתנאל חיים בע"מ ואח'

- 1 במהלך הדיון עלה כי יחסי העבודה בין הנתבעים ללורדן התנהלו ללא בעיות ובצורה רגילה, כאשר
- 2 הנתבע 3 העיד כי היה "בחור" שהוא איננו זוכר את שמו אשר טיפל בכל המשלוחים (עמוד 476
- 3 מול שורה 23).
- 4
- 5 אל מול זאת הנתבע 3 הצהיר לעניין זה כי נפגש עם דיאמנט ביום 16/7/02 בין השעות 16:00-
- 6 17:00 (סעיף 41 לתצהיר), כשלדבריו "אחד מעובדי החברה הפנה, בתאריך זה, את מר יוסף
- 7 דיאמנט אלי והוא מסר לי, באותו מועד, בפגישה שהתקיימה בינינו קבוצה של מסמכים
- 8 מקוריים" (סעיף 42 לתצהיר). עוד עולה מתצהירו של הנתבע 3 (שם) כי דיאמנט העביר לו "קבוצה
- 9 של מסמכים מקוריים, הקשורים לשחרור המטען שכללו שטר מטען פנימי, חשבונות ספק
- 10 מפורטים, מפרט טובין ותעודת תנועה מסוג EUR-1 מקורית, החתומה על ידי המכס האנגלי".
- 11 כן ישנה בתצהירו של הנתבע 3 התייחסות להמחאה שצורפה המשוכה על בנק המזרחי המאוחד
- 12 בע"מ על סך 220,000 ש"ח, זמן פירעון 16/7/02 (סעיף 43 לתצהיר), והוצהר כי לאחר שנפרעה
- 13 ההמחאה הנ"ל פעלה החברה כדי לשחרר את המטען מהמכס עבור לורדן באמצעות מר יוסף
- 14 דיאמנט. לגרסתו של הנתבע 3, הנתבעת שילמה עבור לורדן את כל ההוצאות שהייתה אמורה
- 15 לשלם, מנמל ההטענה של המטען ועד הגעתו לנמל אשדוד ולמסירת המטען לידיה, באמצעות
- 16 המסמכים המקוריים שהעבירה ללורדן כמפורט לעיל.
- 17
- 18 כאמור לעיל, מתצהירו של הנתבע 3 עולות גרסאות שונות בנוגע לנסיבות שחרור הטובין, אולם
- 19 מכול עולה כי הנתבעת אישרה שחרור הטובין בעקבות מסמכים אשר מסר דיאמנט לנתבע 3
- 20 ונחזו להיות שטר מטען מקורי.
- 21
- 22 לעומת זאת, מחקירתו הנגדית של מר ברי פינטוב עלה כי הנתבע 3 סיפר לו ש"בחורה" טיפלה
- 23 בנושא השטר המקורי: "לטענתו הוצג שטר מטען מקורי, בחורה ראתה את השטר המטען
- 24 המקורי ומסרה את המטען כנגד שטר המטען המקורי, זה מה שאמר לי דורון" (עמוד 389
- 25 לפרוטוקול מול שורות 19-20). לפי עדותו של מר פינטוב, הנתבע 3 הסביר לו "שהוגש לבחורה
- 26 שטר מטען כי יש להם נוהל פנימי אצלם שלא יימסר מטען אלא כנגד הצגת שטר מטען מקורי"
- 27 (עמוד 390 מול שורות 1-4).
- 28
- 29 בהמשך חקירתו שינה פינטוב את גרסתו והעיד כי לפי דבריו של הנתבע 3, "הגיע דיאמנט למשרד
- 30 עם שקית שבפנים היה ניירות, הוא קיבל ממנו את השטר מטען המקורי וההמשך ידוע" (עמוד
- 31 401 מול שורות 12-13), כאשר "מי שמוסר את הסחורה זה בעצם מר דורון נתנאל לאחר שהוא
- 32 רואה שטר מטען (שם, מול שורות 15-17). ואולם, לאחר מכן חזר והעיד מר פינטוב כי כי
- 33 "הפקידה ראתה, נתן את זה לפקידה והיא נתנה את הפקודה" (עמוד 402, מול שורות 3-4).
- 34
- 35 הנתבע 3 העיד בחקירתו הנגדית כי דיאמנט הציג את המסמכים והם הוגשו למכס, כאשר שטר
- 36 המטען אמור היה להיות בתיק השילוח הימי שלו אולם הוא לא נמצא שם (עמוד 501 לפרוטוקול

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 44474-04 Special Metals Wiggin Limited נ' נתנאל חיים בע"מ ואח'

- 1 מול שורות 9-2). כן העיד הנתבע 3 כי שטר המטען הוצג גם בפניו, וכאשר נשאל האם הוצג בפני
- 2 "הבחורה" השיב כי "הוא הוצג בפני מי שטיפל בסחורה, מי שלקחו לידי את הטיפול בסחורה,
- 3 הניירות הובאו אלי, ראיתי את הניירות, ראיתי את המסמכים, היו כל הניירות הדרושים
- 4 לשחרור..." (עמוד 502 מול שורות 21-12).
- 5
- 6 ואולם, בהמשך העיד הנתבע 3 כי נכנס אדם שלא הכיר, והביא עימו את המסמכים אשר נמסרו
- 7 לאחד העובדים, כשנדמה לו ששמו היה איסם. לפי עדותו של הנתבע 3, איסם עדיין עובד בנתבעת
- 8 אולם נשאל לגבי אותו עניין והשיב שאינו זוכר. לאחר מכן העיד הנתבע 3 כי איסם הביא לו שקית
- 9 ניילון פתוחה כאשר דיאמנט לא היה במקום אלא בסמוך למקום, ובאותה הזדמנות הביאו לו יחד
- 10 עם המסמכים הרלוונטיים לשחרור המשלוח לרבות שטר המטען את השיק ע"ס 220,000 ₪ הנ"ל
- 11 (עמוד 537 מול שורות 23-15, ועמוד 538 מול שורה 1 עד עמוד 539 מול שורה 5).
- 12
- 13 עוד העיד הנתבע 3 כי הנתבעת מטפלת בכ- 1,000 – 2,000 תיקים לחודש, אך בדרך כלל לא הוא
- 14 זה שבדק את השטר אלא אנשים אחרים ואילו במקרה הנוכחי ובאופן חריג הוא זה שבדק (סוף
- 15 עמוד 34 ותחילת עמוד 544). במסגרת החקירה החוזרת נשאל הנתבע 3 מדוע במקרה שבפנינו
- 16 מצא לנכון לבדוק את השטר באופן אישי והשיב כי כך יצא לנוכח השעה המאוחרת שבה התייצב
- 17 דיאמנט למשרד, כאשר ככל הנראה לא היה מי שיקבל אותו (עמוד 554, מול שורות 7-1). כן העיד
- 18 הנתבע 3 כי אמר לדיאמנט לו "שזה שטר מטען קביל לחלוטין שהניירות הם אוטנטיים החשבוניות
- 19 מקוריים והיורו-1 קביל" (שם, מול שורות 10-7).
- 20
- 21 הנתבע 3 נשאל בחקירתו מתי הגיע אליהם דיאמנט לראשונה והשיב כי היה זה רק בחלוף
- 22 חודשיים עד שלושה חודשים ממועד הגעת המטען לארץ (עמוד 494 לפרוטוקול מול שורה 6).
- 23 בהמשך הוצג בפני הנתבע 3 נספח J/5, נאמר לו כי מדובר במכתב מעורך דין שלפיו דיאמנט הגיע
- 24 אליהם קודם לכן, ובעקבות זאת נשאל הנתבע 3 האם הוא עדיין עומד על דעתו והשיב כי "אני לא,
- 25 אני אישית דורון נתנאל לא פגשתי את דיאמנט במשרד" (עמוד 496 מול שורות 13-10). לאחר מכן
- 26 העיד הנתבע 3 כי ייתכן שהוא הגיע למשרד אבל לא ידוע לו דבר כזה (עמוד 496 מול שורה 19).
- 27 עוד הבהיר הנתבע 3 כי פגש את דיאמנט רק פעם אחת בעת שהגיע על מנת לשחרר את הסחורה
- 28 כחודשיים חודשיים וחצי לאחר הגעת הסחורה לארץ וביקש להמתין עם שחרור הסחורה, אולם
- 29 לא ידוע לו האם פנה פעמים נוספות באמצעות הטלפון (עמוד 498 מול שורות 13-6).
- 30
- 31 עוד עלה בחקשר זה כי הנתבע 3 לא יכול היה לפרט מדוע ביקש דיאמנט לעכב את השחרור של
- 32 הסחורה בתירוצים השונים, אם כי העיד שהוא באופן אישי לא דיבר איתו "אנשים שלי התקשרו
- 33 אליו שכן הקונטיינר עניין אותם אשר בין היתר צבר סכומים גבוהים מאוד וכשבמצב זה "אנחנו
- 34 נמצאים נתבעים מול חברות הספנות לגבי הציוד שלהם" (עמוד 499 לפרוטוקול מול שורות 17-9).
- 35

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 44474-04 Special Metals Wiggin Limited נ' נתנאל חיים בע"מ ואח'

1 מן האמור לעיל עולה כי הנתבעים לא הצליחו להציג גרסה אחת מבוססת שעל פיה יכול בית
2 המשפט לקבוע אילו מסמכים הוצגו על ידי לורדן ערב שחרור הטובין, מי הציג אותם בפני מי
3 ומתי. כמו כן עולה כי המסמכים תויקו בתיקים של הנתבעת והיו ברשותה, אולם תיקים אלה לא
4 הוצגו על ידי הנתבעים, ולכן לא ניתן לדעת מה היה תוכנם. בנסיבות אלה ועל רקע העדויות הנ"ל,
5 לרבות עדותו של הנתבע 3 עצמו, אין לשלול כי הוצג סטר מטען הנושא את הכיתוב "copy not
6 negotiable" ובהיסח הדעת ובאופן רשלני הוצאה פקודת מסירה.
7

גרסתו של דיאמנט

8
9
10 אם לא די בכך, הנתבע 3 אישר בחקירתו כי הנתבעת עמדה בקשר עם מר יצחק ונק כפי שצוין
11 בהזמנה תחת שם המזמין מלורדן (עמוד 532 לפרוטוקול מול שורות 22), כשעל פי עדותו של
12 דיאמנט בחקירתו הנגדית, מר וונק בלבד הוא שטיפל בעסקה. מעדותו של דיאמנט עלה כי מר
13 וונק ניהל את לורדן וטיפל בענייניה בפועל, בעוד שלדיאמנט עצמו היו עיסוקים אחרים והוא
14 כמעט ולא עסק בדברים שהיו קשורים לחברה (עמוד 559 מול שורות 10-2). בהתייחס לעסקה
15 הספציפית העיד דיאמנט כי סייע אך ורק בכך שהביא את השיק לנתבעת (עמוד 561 מול שורות
16 10-13). בהמשך חקירתו הכחיש דיאמנט כי הביא לנתבעת את כל המסמכים לרבות "מה שנחזה
17 להיות סטר המטען", וחזר על גרסתו שלפיה הביא את השיק הנ"ל בלבד - שיק שאותו קיבל
18 לדבריו מידי מר וונק מאחר שהתגורר בתל אביב ומר וונק התגורר בנתניה (עמוד 582, מול שורות
19 10-17). כן העיד דיאמנט כי כלל לא ידע באיזה חומר מדובר, והיה זה מר וונק אשר החליט ביחס
20 לכל תהליכי הייצור וייבוא הטובין (עמוד 585 מול שורות 8-9). כאשר נשאל דיאמנט האם הוא
21 מכיר את מר זיגמונד אברמוביץ שפעל מטעם התובעת, השיב כי אינו זוכר, וכן אינו זוכר שפנה אל
22 מר אברמוביץ על מנת לרכוש את מחצית הסחורה במחצית המחיר (עמוד 581 מול שורות 14-23).
23

24 מר דיאמנט נשאל מדוע לא הביא את מר וונק להעיד והשיב כי הוא נמצא בחו"ל כיום כאשר כל
25 הסיפור של התביעה התעורר אחרי שמר וונק נסע לחו"ל (עמוד 593 מול שורות 4-7). כאשר נשאל
26 דיאמנט כיצד מתיישבת גרסתו בתצהיר שהוגש בתמיכה לבקשה למתן רשות להתגונן בתביעה נגד
27 לורדן עם גרסתו במסגרת תביעה זו, השיב כי אז לא היה בקיא בדברים, כאשר התצהיר הוגש על
28 סמך מסמכים שעדיין בהם באותה תקופה ויכול להיות שהביאו לו מסמכים חדשים לאחר מכן
29 (עמוד 598 מול שורות 18-23).
30

משמעות הסתירות בין הגרסאות בעניין הצגת המסמכים

31
32
33 יוצא אם כן, כי בכל הנוגע למסירת המסמכים לנתבעת, הוצגו בפני בית המשפט מספר גרסאות
34 סותרות של הנתבע 3 עצמו, מספר גרסאות שונות של המומחה מטעם הנתבעים וגרסה שונה של
35 דיאמנט אשר לא נסתרה.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 44474-04 Special Metals Wiggin Limited נ' נתנאל חיים בע"מ ואח'

1
2 לפיכך לאור כל האמור לעיל, ומשנקבע כי התובעת הרימה את הנטל הראשוני המוטל עליה על
3 מנת להוכיח כי היא מחזיקה בשטרי המטען המקוריים או לכל הפחות כדי להעביר את הנטל
4 בעניין זה אל הנתבעים להוכיח אחרת, בעוד הנתבעים הציגו בפני בית המשפט גרסאות שונות
5 וסותרות, לא הציגה הנתבעת ומי מטעמה בפני בית המשפט מסמכים שצריכים היו להיות
6 ברשותה ולא טרחה לזמן עדים אחרים מטעמה לרבות נציג של בנק מזרחי או את אותו "אייסס"
7 אשר עבד אצל הנתבעת גם במועד שבו התנהל דיון ההוכחות, הנני קובע כי לא הוצגו ראיות
8 מספיקות על מנת להוכיח כי אכן הוצגו בפני הנתבעת ומי מטעמה שטרי מטען מקוריים כנדרש
9 לפני וכנגד שחרור הסחורה.

10
11 די היה באמור לעיל כדי לקבל את התביעה כנגד הנתבעת, אולם אציין כי ניתן היה להגיע לאותה
12 תוצאה גם באמצעות יישום הכלל של הדבר מעיד על עצמו.

הוכחת יסודות הכלל של הדבר מעיד על עצמו

14
15
16 סעיף 41 לפקודת הנזיקין קובע כדלקמן:

17
18 בתובענה שהוגשה על נזק והוכח בה כי לתובע לא היתה ידיעה או לא היתה לו
19 יכולת לדעת מה היו למעשה הנסיבות שגרמו למקרה אשר הביא לידי הנזק, וכי
20 הנזק נגרם על ידי נכס שלנתבע היתה שליטה מלאה עליו, ונראה לבית המשפט
21 שאירוע המקרה שגרם לנזק מתיישב יותר עם המסקנה שהנתבע לא נקט זהירות
22 סבירה מאשר עם המסקנה שהוא נקט זהירות סבירה — על הנתבע הראיה שלא
23 היתה לגבי המקרה שהביא לידי הנזק התרשלות שיחוב עליה.

העדר ידיעה או יכולת לדעת מה היו הנסיבות שגרמו למקרה אשר הביא לידי הנזק

24
25
26
27 בסעיף 106 לסיכומי התובעת טענה שלפיה עולה מכלל הראיות כי לתובעת עצמה אין ידיעה ולא
28 יכולת להיות ידיעות לגבי נסיבות שחרור המטען שנעשה על ידי הנתבעת 1, עובדיה ו/או מנהליה.
29 לעומת זאת, בעמוד 198 לסיכומי הנתבעים נטען כי התובעת טוענת במפגיע כי היא אכן יודעת
30 מהן הנסיבות שגרמו לנזק, שכן לטענתה במועד שחרור הטובין מהנתבעת לצד ג' ביום 23/7/02
31 היו שלושת שטרי המטען "המקוריים" היו בחזקתו ובשליטתו של סניף אור עקיבא של בנק
32 מזרחי המאוחד בע"מ. בסיכומי התשובה נטען כי יש לדחות טענה זו שכן התובעת או מי מטעמה
33 לא נכחו בעת שחרור הטובין, ועל כן לא ידעו ולא יכולים היו לדעת מה בדיוק אירע שם באותו
34 מעמד. בהקשר זה נטען בנוסף כי ניתן היה לשער מה אירע אבל אין ההשערה שקולה לידיעה.
35

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 44474-04 Special Metals Wiggin Limited נ' נתנאל חיים בע"מ ואח'

1 בית המשפט מקבל את עמדתה של התובעת הנ"ל. השאלה המרכזית שבפנינו הינה מהן הנסיבות
2 שהובילו לשחרור הסחורה, כאשר אין חולק כי הנתבעת ומי מטעמה בלבד הם שטיפלו בשחרור
3 הסחורה, בעוד התובעת ומי מטעמה כלל לא היו מעורבים בכך. לפיכך, הנתבעים הם אלה
4 שיכולים וצריכים היו להעיד אודות המסמכים שהוצגו בפניהם, וזאת בין אם שלוש שטרי
5 המטען המקוריים היו בידי הבנק במועד שחרור הסחורה ובין אם לאו. בהקשר זה יצוין כי לכל
6 הפחות לפי אחת הגרסאות מטעם הנתבעים, הוצגו בפני הנתבעת ומי מטעמה מסמכים מזויפים
7 אשר נחזו להיות מקוריים, כאשר לא נטען וממילא לא הוכח כי התובעת או מי מטעמה ידעו או
8 יכולים היו לדעת אילו מסמכים הוצגו בפועל והאם נחזו להיות מקוריים.

הנוק נגרם על ידי נכס שלנתבע היתה שליטה מלאה עליו

11
12 כן נטען על ידי התובעת בסיכומיה כי אין כל ספק שהנתבעת והנתבע 3 היו אחראים על שחרור
13 הסחורה כמשלחים וכעמילי מכס, ורק להם היה את הכוח והשליטה להחליט בנוגע לשחרור
14 המטען. הנתבעים טענו בסיכומיהם לעניין זה כי לנוכח הטענה להימצאות שטרי המטען
15 "המקוריים" בחזקתה של התובעת בעת שחרור הטובין לידי צד ג', אין מקום לטעון כי הייתה
16 לנתבעים שליטה מלאה במקרה דנן, ומכאן שלא הוכח היסוד השני לסעיף. בסיכומי התשובה
17 נדחתה טענה זו ונטען כי הסחורה הייתה בשליטתם המלאה של הנתבעים והם בחרו שלא לפעול
18 על פי דין, אלא לשחרר את הסחורה ללא הצגת השטרות וכתוצאה מכך לגרום לתובעת נזק.

19
20 גם כאן יש לקבל את עמדתה של התובעת שכן אין חולק כי רק הנתבעת או מי מטעמה טיפלו
21 בשחרור הסחורה, ולכן הנתבעת הייתה בעלת השליטה המלאה על המטען והיא זו שצריכה הייתה
22 לוודא כי השחרור יבוצע אך ורק כנגד הצגת שטרי המטען המקוריים.

גרימת הנוק

23
24 דיאמנט אישר בחקירתו כי התובעת לא קיבלה ולו אגורה שחוקה אחת על חשבון החוב הפסוק
25 בפסק הדין מיום 5/1/04 אשר ניתן כנגד לורדן (עמוד 570 מול שורות 2-4). פסק הדין אשר ניתן
26 בת.א. 3312/03 בבית משפט השלום בחדרה הוגש כראיה בתיק זה.

27
28 כאשר נשאל הנתבע 3 האם מישוהו מהנתבעת בירר אם התמורה שולמה, השיב כי "לא מתפקדינו
29 לברר" כשלדבריו על פי המסמכים הם ידעו שהתשלום היה מיועד להתבצע בתנאי שוטף פלוס 30
31 או 90 שזה "ההסכם של האדון עם הספק" (עמוד 500 מול שורות 15-18).

32
33 התובעת מפנה בסעיף 169 לסיכומיה לנוק אשר הוכח במסגרת תביעה זו באמצעות תצהיריהם של
34 מר אדלסטיין (סעיפים 4-10 לתצהיר) של מר אברמוביץ (סעיפים 5-11 לתצהיר), לחשבוניות
35 העסקה נספחים ד'1 – ד'11, ולאותן חשבוניות עסקה אשר הועברו על ידי הנתבעת למכס לצורך
36

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 44474-04 Special Metals Wiggin Limited נ' נתנאל חיים בע"מ ואח'

1 שחרור הסחורה (סעי' 37, 77, ו-80 לתצהיר הנתבע 3). מדובר בסחורה בשווי \$213,850 נכון
2 למועד אירוע השחרור. בנוסף לסכום הנ"ל נתבע סך של \$29,423 נכון ליום 4/7/04 (סעיף 17
3 לתצהירו של אדלסטיין) בגין הוצאות משפטיות ששולמו במסגרת בהליכים שנקטו כנגד לורדון,
4 ונטען בסיכומי התובעת כי הנתבעים כלל לא חקרו את המצהיר מטעם התובעת בעניין זה, ולכן
5 טענה זו של התובעת לגבי ההוצאות ששולמו לא נסתרה.
6
7 בסיכומי הנתבעים הועלו טענות שלפיהן התביעה הוגשה לאחר שלא הצליחו לגבות כספים
8 מלורדון בהמשך לפסק הדין הנ"ל, ועל כל פנים לא הוצגו ראיות מספיקות על מנת להוכיח כי
9 נגרם לתובעת הנזק הנטען.
10
11 על רקע האמור בפסק הדין הנ"ל אשר ניתן בת.א. 3312/03, וכאשר לא נסתרה גרסתה של
12 התובעת כי לא עלה בידיה לגבות כספים מלורדון בעקבות מתן פסק הדין הנ"ל וכי שילמה את
13 סכום ההוצאות המפורט בכתב התביעה, הנני קובע כי התובעת אכן הוכיחה את הנזק שנתבע
14 במסגרת תביעה זו.
15
16 אירוע המקרה שגרם לנזק מתיישב יותר עם המסקנה שהנתבע לא נקט זהירות סבירה מאשר עם
17 המסקנה שהוא נקט זהירות סבירה
18
19 התובעת טענה בסיכומיה כי בהתחשב בכך שהנתבעת ומי ממנהליה לא הציגו כל שטר שעל בסיסו
20 שוחרר המטען, בהתחשב בכך שהם עצמם מודים בכך שבאופן עקרוני שטרות כאלה נשמרים
21 אצלם, וכן לנוכח הסתירות והספקות לגבי הצגתו של שטר מקורי בפני הנתבעים ואי מתן הסבר
22 לאופי היעלמותו, אין ספק שאירוע הנזק מתיישב יותר עם המסקנה שהנתבעים לא נקטו זהירות
23 סבירה. הנתבעים חזרו על טענותיהם הנ"ל והדגישו כי לא הוכח שבתאריך 23/7/02, מועד שחרור
24 הטובין מהנתבעת לידי צד ג', שלושת שטרי המטען המקוריים היו בידי הבנק. בסיכומי התשובה
25 נטען כי הנתבעים מתעלמים מכך שנטל ההוכחה בעניין הצגת השטרות המקוריים עבר אליהם.
26
27 ב"כ התובעת הוסיף וטען כי העברת הנטל במקרי רשלנות יכולה להתבצע לא רק מכוח סעיף 41
28 לפקודת הנזיקין אלא גם מכוח ההיגיון, השכל הישר והטיית מאזן ההסתברויות, וזאת תוך
29 הפניה לספרו של י. קדמי "על הראיות", חלק שלישי, עמודים 1577-1578, שם צוין כי:
30
31 **"...נסיבות מיוחדות כאלו קיימות, כאשר מדובר בתביעת רשלנות והתובע יוצא ידי**
32 **חובת הראייה המוטלת עליו באופן שאם לא יוצג הסבר מתקבל על הדעת מצד**
33 **הנתבע, לפיו הוא לא התרשל – יזכה התובע, אם לא יציג הנתבע הסבר כאמור.**
34 ...

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 44474-04 Special Metals Wiggin Limited נ' נתנאל חיים בע"מ ואח'

1 גם במקרים שסעיף 41 הנ"ל [לפקודת הנזיקין, המעביר את נטל השכנוע – י.ק.]
2 אינו ניתן להפעלה, הוכחת הרשלנות אפשרית באמצעות ראיות נסיבתיות, וגם אז
3 עשוי הנתבע להתחייב באחריות, אלא אם יוכיח שלא היתה רשלנות מצידו".
4

5 ב"כ התובעת טען בהקשר זה כי מצב שבו סחורה משוחררת מבלי להעביר תמורה בגינה, כשאין
6 בידי הנתבעים שטרות מקוריים להצגה על מנת להראות כי הטובין שוחררו כדין אף שהיה על
7 הנתבעת לשמור את אותם מסמכים בידיה, וכל זאת כאשר בידי התובעת השטרות המקוריים,
8 עובר הנטל אל הנתבע להציג הסבר מתקבל על הדעת שלפיו לא התרשל.
9

10 לאור כל האמור לעיל, בנוסף לנקבע לעיל, הנני מקבל את טענת התובעת כי בנסיבות העניין יש
11 להעביר אל הנתבעת את הנטל להוכיח כי לא היתה לגבי המקרה שהביא לידי הנזק התרשלנות
12 מצידה, וזאת בין מכוח סעיף 41 לפקודת הנזיקין ובין מכוח הצגת ראיות בפני בית המשפט,
13 לרבות העדויות מטעם הנתבעת עצמה, אשר די בהם כדי להטות את מאזן ההסתברויות.
14

הוכחת חבות אישית בנזיקין של הנתבעים 2 ו-3

15
16 בסיכומי התובעת, הנתבעת יחד עם מנהליה הנתבעים 2 ו-3 מוגדרים משלחי הסחורה וסוכני
17 המכס של היבואנית, ונטען כי במסגרת תפקידם הכפול שחררו את הסחורה מבלי שהוצג בפניהם
18 שטר מטען מקורי, כאשר הם ביו בעלי הכוח והאחריות למנוע את הנזק. בהקשר זה נטען כי הנטל
19 הועבר אל הנתבעים, ובהעדר זימון עדים וראיות מטעמם "יש להטיל אחריות מלאה על הנתבעת 1
20 ועל מנהליה". בסעיף 54 לסיכומי התובעת ישנה התייחסות ספציפית לנתבעים 2 ו-3, ונטען כי
21 "הנתבעים 2 ו-3 הינם מנהלים בנתבעת 1 מזה שנים רבות והינם מעורבים ואחראים מתוקף
22 תפקידם בנושאי עמילות המכס ושילוח סחורות בנתבעת 1 בכלל, ובאירועים נושא תובענה זו
23 בפרט".
24
25

26 סעיפים 195 עד 200 לסיכומי התובעת דנים ברשלנותו של הנתבע 2, ואילו סעיפים 201 עד 204
27 דנים ברשלנות הנתבע 3.
28

29 באשר לנתבע 2 נטען, בין היתר, כי בחר שלא להגיש תצהיר מטעמו וכי הימנעות זו עומדת לו
30 לרועץ. כן נטען כי בהיותו מנהל חברת השילוח שחרר את הטובין מבלי שהוצג בפניו השטר, לא
31 פעל בזירות ובמיומנות כמנהל ו/או כאחראי בתחום עמילות המכס, לא דאג לקבוע נהלים על
32 מנת להימנע משחרור טובין ללא שטרי מטען מקוריים ולא פעל כמנהל שילוח סביר וזהיר. בנוסף
33 נטען כי הנתבע 3 אשר תחת ניהולו התרשל בכך שאמר כי לא מצא נכון לבדוק מקוריות
34 השטר ותנאי עסקת ה-CAD אף שהיו נסיבות מחשידות, ולא נקט אמצעי זהירות בכך שלא דאג
35 לשמור על המסמכים והראיות בנוגע לעסקה.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 44474-04 Special Metals Wiggin Limited נ' נתנאל חיים בע"מ ואח'

1
2 ב"כ התובעת חזר על אותן טענות בהתייחס לנתבע 3, ובנוסף לכך הודגש כי לכל הפחות לפי אחת
3 מגרסאותיו של הנתבע 3 עצמו, הוא זה שבחן את המסמכים והורה לשחרר את הטובין בפועל.
4
5 בסיכומי הנתבעים נטען כי התובעת תיקנה את כתב התביעה על מנת להימנע ממחיקת הנתבע 2
6 מכתב התביעה המקורי כפי שנוסח. בנוסף נטען כי למרות חלוף השנים וסיומם של דיוני
7 ההוכחות, לא השכילה התובעת להראות כל מעורבות אישית וכל חבות אישית של מי מהנתבעים
8 2 ו-3 שהצדיקה הוספת הנתבע 3 לכתב התביעה המתוקן ואי מחיקת הנתבע 2 מכתב התביעה.
9
10 אכן לא הובאו ראיות מספיקות מטעם התובעת על מנת לבסס אחריות אישית של הנתבע 2. יצוין
11 כי אמנם נקבע שנטל ההוכחה עבר לכתפי הנתבעת כנ"ל, אולם על מנת להעביר נטל זה אל הנתבע
12 2 היה על התובעת להציג ראיות שדי בהן כדי להצביע ולו לכאורה על אחריות אישית של הנתבע 2
13 והיא לא עשתה כן. לפיכך דינה של התביעה כנגד הנתבע 2 להידחות.
14
15 לעומת זאת, הנתבע 3 העיד כי היה מעורב באופן אישי בשחרור הסחורה, ולכל הפחות לפי אחת
16 מגרסאותיו קיבל מסמכים מדיאמנט שעל בסיסם אישר הוא בעצמו את שחרור הטובין.
17
18 סעיף 54 לחוק החברות, תשנ"ט – 1999 דן באחריות של יחיד האורגן וקובע כי:

19
20 **"54. (א) אין בייחוס פעולה או כוונה של אורגן, לחברה, כדי לגרוע מהאחריות**
21 **האישית שיחיד האורגן היו נושאים בה אילולא אותו ייחוס".**
22

23 ראה לעניין זה גם ע"א 407/89 צוק אור בע"מ נ' קאר סקויריטי בע"מ, פ"ד מח (5) 661 וכן ע"א
24 7991/07 שמעון רפאלי נ' שמואל רזין ו-30 אח' המפנה לפסק דין צוק אור הנ"ל, שם נקבע כי:
25
26 "בהתאם למודל זה הנהוג במשפטנו "פעולתו העוולתית של האורגן מקימה אפוא
27 אחריות אישית כפולה. ראשית, אחריות אישית של החברה. שנית, אחריות אישית
28 של האורגן. ודוק: אין בכך שום סתירה לעקרון היסוד בדבר האישיות המשפטית
29 הנפרדת של החברה (או כל תאגיד אחר). הוא שנאמר: החברה – לחוד, והאורגן –
30 לחוד. לפיכך, פירעון החבות הנזיקית של החברה ייעשה אך ורק ממקורותיה של
31 החברה. אין להיפרע מהאורגן את חבותה הנזיקית של החברה. הוא הדין כאשר
32 לחבות האורגן. חבותו היא אישית" (ע"א 407/89 צוק אור בע"מ נ' קאר סקויריטי
33 בע"מ, פ"ד מח(5) 661, 697 (1994) (להלן: פרשת צוק אור)). נושא משרה בתאגיד אינו
34 יכול להסתתר מאחורי האישיות המשפטית הנפרדת של התאגיד, מקום בו ביצע הוא
35 עצמו מעשה המנוגד להוראות הדין החלות עליו כלפי אדם אחר (ראו ע"א 725/78
36 בריטיש קנדיאן בילדרס בע"מ נ' אורן, פ"ד לה(4) 253, 266 (1981); ע"א 2792/03

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 44474-04 Special Metals Wiggin Limited נ' נתנאל חיים בע"מ ואח'

1 יצהרי נ' טל אימפורט (מוצרי היער) בע"מ, פס' 7 לפסק הדין (פורסם בנבו),
2 "14.12.2006)).
3
4 כאמור לעיל, הנתבע 3 הצהיר והעיד כי טיפל באופן אישי בשחרור המטען, שכן לדבריו הציגו
5 בפניו מה שנחזה להיות שטר מטען מקורי, ובעקבות זאת נתן אישור לשחרר את הטובין. משנקבע
6 כי לא היה בפני הנתבע 3 שטר המטען המקורי, כאשר בפני בית המשפט מספר גרסאות סותרות
7 לעניין זה כשחלקן מפי הנתבע 3 כנ"ל, וכאשר הוכח כי התשלום בגין הסחורה לא בוצע בפועל ואף
8 היו נסיבות מחשידות נוספות אשר חייבו בדיקה יסודית של המסמכים, עבר הנטל אל הנתבע 3
9 להוכיח כי לא פעל ברשלנות בעת שחרור הטובין. משלא הציג הנתבע 3 גרסה ברורה ועקבית בנוגע
10 למסמכים שהיו בפניו לפני שחרור הסחורה ובנוגע לנסיבות הצגתם, ואף לא הציג ראיות הנוגעות
11 לעניין זה אשר אמורות היו להימצא בידי, אין אלא לקבוע כי הוא נושא באחריות אישית לקרות
12 הנוק, ולכן דינה של התביעה כנגדו להתקבל.
13
14 כן יש לקבל את טענת התובעת לעניין הדבר מעיד על עצמו גם בהתייחס לנתבע 3 ובהתאמה.
15

שאלת הוכחת התביעה של הנתבעת 1 נגד דיאמנט

טענות הנתבעים

16
17
18
19
20 בסיכומי הנתבעים נטען כי דיאמנט לא הביא את מר וונק לעדות, ואילו היה עושה כן, היה מר
21 וונק מעיד כי דיאמנט הוא זה שגנב את הטובין, מכר אותם למפעלי ים המלח ושלשל את כספי
22 התמורה לכיסו, ועל כן יש לקבוע כי הימנעותו של דיאמנט מלהביא ראיות צריכה להיזקק
23 לחובתו. עוד נטען כי דיאמנט נמנע מלצרף את ההזמנה של הסחורה, וכל שהציג בפני בית המשפט
24 היה אותו שיק ע"ס 220,000 ₪ הנ"ל.
25
26 ב"כ הנתבעים מפנה בסיכומיו להחלטה שניתנה על ידי כב' הרשם שמעון רומי בבקשה שהוגשה
27 מטעם לורדן למתן רשות להתגונן במסגרת התביעה שהגישה התובעת כנגדה. בהחלטתו של כב'
28 הרשם ישנן קביעות רבות בנוגע לחוסר מהימנותו של דיאמנט, ותהיות באשר להיותו של מר וונק
29 המנהל של לורדן בפועל. ב"כ הנתבעים הצביע על כך שלא צורפו לתביעה הנ"ל מכתבים של מר
30 וונק על מנת לבסס את טענות ההגנה, ודיאמנט העיד בחקירתו לעניין זה כי אכן ניהל את אותה
31 תביעה בשלומיאליות. ב"כ הנתבעים ביקש לעשות שימוש בהחלטתו של כב' הרשם שמעון רומי
32 כראיה לכך שעדותו של דיאמנט אינה מהימנה. ואולם, על בית המשפט להעריך את משקלן של
33 העדויות שבפניו "... על פי התנהגותם של העדים, נסיבות העניין ואותות האמת המתגלים במהלך
34 המשפט" (ראו סעיף 53 לפקודת הראיות [נוסח חדש], התשל"א-1971) ולא על בסיס ממצאי
35 מהימנות שנקבעו בהליך אחר (ראו ע"א 2275/90 לימה חברה ישראלית לתעשיות כימיות בע"מ נ'

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 44474-04 Special Metals Wiggin Limited נ' נתנאל חיים בע"מ ואח'

1 פרץ רוזנברג, בפסקה 13). לא כל שכן, כאשר מדובר בהחלטה שניתנה במסגרת דיון בבר"ל, שבה
2 בית המשפט כלל אינו אמור לבחון את מהימנותם של העדים.

טענות בסיכומים מטעם דיאמנט

3
4
5
6 בסיכומים נטען כי דיאמנט צורף כצד ג' לתביעה בטענה שהציג בפני הנתבעים שטרי מטען
7 מזויפים או מקוריים ולאחר מכן גנב אותם מחזקתם, אולם זאת ללא כל הסבר או פירוט. ב"כ של
8 דיאמנט מפנה בסיכומיו להודעת צד ג' עצמה שבה נטען כי "הצד השלישי גרם במעשיו וגם / גרם
9 במחדלים אלה להיעלמות המסמכים, מתיק המודיעים, כל זאת על מנת לקבל את הסחורה, מבלי
10 לחותיר אחריו כל בדל ראיה, שיפליל בגין מעשיו וגם או במחדליו אלה". לעניין זה נטען כי אפילו
11 המודיעים עצמם טוענים כי לא הותירו "כל בדל ראיה", כשלא די בחשדות או חששות. בדומה
12 לנטען על ידי התובעת בסיכומיה, נטען בסיכומים מטעם דיאמנט כי הנתבעים נמנעו מלהציג
13 ראיות ועדויות אשר עשויות היו לחזק את גרסתם, ובכלל זה עדותו של אותו עובד אשר לכאורה
14 קיבל את המסמכים לידיו.

15
16 כן הפנה ב"כ של דיאמנט בסיכומיו לאמור בסעיף 36 לתצהירו של הנתבע 3 שלפיו "בדיעבד
17 ולאחר מעשה, נראה לי, כי לאחר שמר יוסף דיאמנט הנ"ל, הציג בפני, בשם לורדן, שטר מטען
18 פנימי ... הרי, ככל הנראה, ניצל הוא את חוסר תשומת ליבי ונטל את שטר המטען המקורי", וטען
19 כי לא די באותם חששות שסויגו ב- "נראה לי" וב- "ככל הנראה" על מנת לבסס חבות של
20 דיאמנט, וזאת במיוחד כאשר הנתבע 3 לא ראה במו עיניו כי דיאמנט אכן נטל את השטר, ועל כן
21 מדובר בעדות סברה בלבד שיש לפסלה. בנוסף הופנה בית המשפט לעדותו של הנתבע 3 שאישר כי
22 אין לו כל ידיעה ממשית בנוגע לאמור בסעיף 82 לתצהירו כי לורדן ודיאמנט ביחד ולחוד גרמו
23 להיעלמותם של מסמכים ודוקומנטים מתיקיה של הנתבעת ומדובר בספקולציה של הנתבע 3
24 (עמוד 545 לפרוטוקול מול שורות 4-1).

25
26 ב"כ של דיאמנט מפנה לעדותו של הנתבע 3 בעמוד 542 לפרוטוקול מול שורות 22-13 הממחישה
27 כי אין בפני בית המשפט אלא חששות וספקולציות בלבד בנוגע למה שנטען בהודעת צד ג'.

28
29 ש. מה אתה מספר לנו בסעיף 46 לתצהיר שלך...הוא למעשה ספקולציה

30 מוחלטת נכון?

31 ת. למה?

32 ש. ספקולציה, יש לך חשש, יש לך חשד?

33 ת. כן.

34 ש. אתה לא ראית את מר דיאמנט?

35 ת. לא.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 44474-04 Special Metals Wiggin Limited נ' נתנאל חיים בע"מ ואח'

ש. הולך כמו איזה פנתר וורוד באישון לילה וגונב איזה שטר מטען מהתיקים

נכון?

ת. לא ראיתי דבר כזה."

בהקשר זה נטען כי מוצג ג/1, אותו מכתב של הבנק שאליו צורפו שטרי המטען המקוריים, מחזק את גרסתו של דיאמנט כי כלל לא גנב ולא נטל לידיו שטר מטען מקורי, ובוודאי שלא ניתן היה לפרוץ לבנק על מנת לגנוב את שטרי המטען המקוריים כפי שנטען בהודעת צד ג'.

בנוסף לכך נטען כי המודיעים העלו טענות עובדתיות סותרות באשר למעשים המיוחסים לדיאמנט, שכן מצד אחד נטען כי גנב שטרי מטען מקוריים מהבנק והציג אותם לנתבעים, ומנגד נטען כי זייף את שטרי המטען וגנב אותם ממשרדי הנתבעת לאחר שהוצגו בפניה. בסעיפים 48-74 לסיכומים ישנה התייחסות לסתירות רבות בגרסאות הנתבעים, בין השאר בנוגע לטיב ולמספר המסמכים אשר נמסרו כביכול על ידי מר דיאמנט למי מטעם הנתבעים, לגבי ידיעת הנתבעת על סוג אמצעי התשלום בעסקה ומשמעותו וכן לגבי הצורך והחובה לשחרר טובין אך ורק כנגד הצגת שטר מטען מקורי.

כן הופנה בית המשפט לסעיף 8 לתצהירו של הנתבע 3 שממנו עולה בבירור כי מר יצחק ונק היה באותו שלב איש הקשר בין לורדן לבין הנתבעת:

"המטען הכיל צינורות עם פירוט של גדלים מסוימים, כמפורט בהזמנה מס' (A)

735, מתאריך 3.2.2002, נספח "ג/1" לתצהיריהם של זיגמונד אברמוביץ' ופול

אדלסטיין, שנמסרה לחברה, על ידי ה"ה יצחק ונק, שהיה באותו שלב, איש הקשר

בין לורדן לחברה, בקשר למטען".

בנוסף מפנה ב"כ של דיאמנט לעדותו של הנתבע 3 בעמודים 532-533 לפרוטוקול, שם הודה כי מר יצחק ונק שימש מנהל בלורדן, כאשר ההתנהלות השוטפת של הנתבעת לעניין הזמנת הטובין נעשתה מול מר ונק בלבד, ואף מפנה להזמנה עצמה שעליה חתום מר יצחק ונק בעצמו.

לאור האמור לעיל התבקש בית המשפט לדחות את הודעת צד ג' כנגד דיאמנט ולחייב את הנתבעים לשלם שכר טרחת עו"ד בסך של 120,000 ₪ + מע"מ, או לחילופין ובהתאם לתעריף המינימאלי המומלץ של לשכת עורכי הדין.

בסיכומי התשובה של המודיעים אשר משתרעים על פני כ- 50 עמודים נטען בין היתר כי דיאמנט נמנע מהלביא את מר ונק על מנת להעיד לטובתו. לטענתו של ב"כ המודיעים, דיאמנט גנב טובין בשווי של מיליון ₪ מהנתבעת במרמה, אולם מטיל את האחריות על כתפיו של "יצחק ונק המסכן", ובעניין זה הופנה בית המשפט להחלטתו של כב' הרשם שמעון רומי הנ"ל אשר קבע כי

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 44474-04 Special Metals Wiggin Limited נ' נתנאל חיים בע"מ ואח'

1 מר דיאמנט שקרן. ב"כ המודיעים אישר כי הנתבעים לא הוכיחו וגם לא התכוונו להוכיח כי
2 דיאמנט גנב את שטר המטען לנגד עיניהם, אולם נטען כי הנתבעים הצליחו להוכיח "בדרך של
3 הבאת ראיות נסיבתיות ובדרך של העברת ראיות שליליות", כי מר דיאמנט "הציג להם וגם/או
4 למי מהם וגם/או למי מטעמם שטר מטען הנחזה להיות שטר מטען ימי, שלם ותקין על פניו וכי
5 שטר מטען זה, נגנב מהם ואינו מצוי תחת ידיהם, בשל מעשיו וגם/או בשל מחדליו של דיאמנט,
6 שגנב שטר מטען זה מהם ומרשותם".

7
8 בניגוד לעדותו של הנתבע 3, בסיכומי המודיעים נטען כי אין כל בסיס לתיאוריה שלפיה גניבת
9 שטר המטען על ידי דיאמנט הינה בגדר חשש וחשד בלבד, אלא קיימת טענה פוזיטיבית של
10 הנתבעים שלפיה דיאמנט נטל את שטר המטען לידי. ב"כ המודיעים הכחיש כי בפני בית המשפט
11 גרסאות סותרות וטענות עובדתיות חלופיות מטעם הנתבעים ומפנה לעדותו של הנתבע 3 בנוגע
12 לקבלת המסמכים ישירות מידי דיאמנט ולעדותו כי הוצגו שלושה מסמכים בסה"כ - עדויות אשר
13 זכו להתייחסות בגוף פסק הדין לעיל, כאשר כאמור נקבע כי לא עלה בידי הנתבעים להציג בפני
14 בית המשפט גרסה אחת סדורה לעניין מי קיבל את שטר המטען ובאמצעות מי.

15
16 לעניין הטענה הנוגעת לאותו מכתב ג'1 של הבנק, נטען כי המכתב הוגש שלא באמצעות הגב' פני
17 וייאלי שאליה הופנה המכתב, וכי מר פול אדלסטיין מנע ואינו יכול להוכיח דבר וחצי דבר לגבי
18 מקוריותו של המכתב. כן נטען בהקשר זה כי נסיבות קבלת המכתב אינן ידועות למר פול
19 אדלסטיין מידעו האישית, וגם לא הוכח כי השטרות אכן צורפו לאותו מכתב בפועל.

20
21 ב"כ המודיעים חזר על כך שבפני בית המשפט ראיות נסיבתיות, ועל רקע כלל הראיות שהוצגו
22 הרימו הנתבעים את נטל השכנוע וחובת הראייה, בעוד דיאמנט לא יכול היה להסביר כיצד
23 שוחררה הסחורה מבלי ששולמה בגינה אגורה שחוקה, הגיעה לידי ומצאה את דרכה לאחר מכן
24 למפעלי ים המלח. בהקשר זה הפנה ב"כ המודיעים לעדותו של מר זיגמונד אברמוביץ' שלפיה היה
25 קשר בינו לבין דיאמנט לאחר שלא שולם דבר עבור הסחורה, כאשר דיאמנט ביקש ממנו להגמיש
26 את תנאי התשלום (נעמוד 176 מול שורה 22). ואולם, מר אברמוביץ' העיד גם כי הכיר את מר
27 יצחק ונק בתור מנהל המפעל של לורדן, כאשר הוא הבין ממישהו שהוא הבוס של לורדן.

דיון בטענות לעניין חבותו של דיאמנט

28
29
30
31 כאמור לעיל, הנתבעים לא הציגו גרסה סדורה וברורה לגבי השאלה מי מטעם הנתבעת קיבל לידי
32 מסמכים, כאשר בפנינו מספר חלופות - הנתבע 3, "הבחורה", איסם וכד'. הנתבעים אף לא הציגו
33 בפני בית המשפט את אותם מסמכים רלוונטיים לרבות שטרי המטען או צילומים שלהם, כשהיה
34 מקום לשמור ולו העתקים של אותם מסמכים בתיקים של הנתבעת.

35

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 44474-04 Special Metals Wiggin Limited נ' נתנאל חיים בע"מ ואח'

1 הנתבע 3 הצהיר כי מר דיאמנט הציג בפניו מה שנחזה להיות שטר מטען מקורי, גנב מהבנק או
2 מתוך התיק של הנתבעת שטר מטען מקורי וזייף שטר מטען על מנת לשכנע את הנתבעים כי
3 מדובר בשטר מטען מקורי, כאשר כל ההצהרות העובדתיות הנ"ל מלוות בתוספת "וגם/או".
4 כאמור לעיל, בחקירתו הנגדית אף העיד הנתבע 3 לגבי טענות הגניבה והזיוף כי מדובר בלא יותר
5 מאשר חשש או ספקולציה, כאשר למעשה אין בפניו ראיות כלשהן התומכות בטענות אלה. כן עלה
6 כי הנתבעת ו/או מי מטעמה אף לא מצאו לנכון להגיש תלונה במשטרה בנוגע לטענות הנ"ל (נעמוד
7 608 לפרוטוקול, מול שורות 2-6).

8
9 מכאן שאין בפני בית המשפט גרסה עובדתית אחידה וברורה מטעם הנתבעים אלא גרסאות
10 עובדתיות חלופיות רבות בנוסח "וגם/או", כאשר הנתבעים לא הציגו ראיות כלשהן לביסוס טענת
11 הגניבה והזיוף ואף לא מצאו לנכון לזמן עדים נוספים מטעמם, לרבות "הבחורה" אשר הוזכרה
12 באחת הגרסאות מטעם הנתבעים ו"אייס" שהוזכר בגרסה אחרת של הנתבע 3 ואשר לפי עדותו
13 של הנתבע 3 עדיין עובד אצל הנתבעת. בנסיבות אלה, ועל רקע ריבוי הטענות העובדתיות
14 החלופיות והסתירות בעדותו של הנתבע 3 אשר הוזכרו לעיל, אין כל אפשרות או מקום לקבוע על
15 סמך "ראיות נסיבתיות", כפי שנטען בסיכומיו של ב"כ המודיעים, כי מר דיאמנט אכן גנב שטר
16 מטען מקורי או שטר מטען אשר נחזה להיות מקורי מתוך תיקיה של הנתבעת - טענה אשר
17 התבררה כספקולטיבית בלבד.

18
19 מנגד, גרסתו של דיאמנט כי מר וונק היה מנהלה של חברת לורדן בפועל, וכי מעורבותו בעסקה
20 הסתכמה בהבאת שיק לידי הנתבעת לצורך תשלום הוצאות שונות לא נסתרה. אמנם נעשו
21 ניסיונות רבים מצידו של ב"כ המודיעים להראות כי עדותו של דיאמנט אינה אמינה, בין השאר
22 באמצעות פסקי דין אשר ניתנו בתיקים אחרים שהוצגו לתיק במהלך הדיון ולאחריו, אך מדובר
23 בראיות אשר חלקן הוגשו ללא רשות בית המשפט, ועל כל פנים אין בהן כדי להטות את מאזן
24 ההסתברויות לחובתו מר דיאמנט או לבסס את הטענה כי גנב ו/או זייף שטרי מטען. כך כאמור
25 לגבי החלטתו של כב' הרשם רומי, וכך אף ביתר שאת לגבי הכרעת הדין כנגד דיאמנט אשר צורפה
26 להודעת הנתבעים על קיומה של "ראיה חדשה". ההודעה הוגשה לאחר הגשת הסיכומים, ללא
27 קבלת רשות בית המשפט ואף ללא הגשת בקשה מתאימה כדין. גם לגופו של עניין, הכרעת הדין
28 כללה שני אישומים, ודיאמנט הורשע רק באישום אחד מבין שניהם אשר לא היה קשור כלל
29 למקרה שבפנינו. לפיכך, אף אם היה בית המשפט מקבל את הכרעת הדין הנ"ל "כראיה חדשה",
30 לא היה בה כדי לשנות את תוצאת פסק דין זה.

31
32 לאור כל האמור לעיל, אין מקום לקבוע בהסתמך על הראיות שהוצגו בפני בית משפט זה כי
33 עדותו של הנתבע 3 מהימנה ומבוססת יותר מעדותו של דיאמנט.

34
35

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 44474-04 Special Metals Wiggin Limited נ' נתנאל חיים בע"מ ואח'

יצוין אין כל מחלוקת על כך שחברת לורדן לא שילמה עבור הסחורה, כאשר על פני הדברים עלה כי לורדן עיבדה את חומר הגלם שסופק על ידי התובעת, וקיבלה תמורה ממפעלי ים המלח עבור אותו חומר מעובד. יחד עם זאת, משלא הרימו המודיעים את הנטל המוטל עליהם להוכיח מרמה, זיוף או גניבה ואף לא ביססו כנדרש טענות בדבר הרמת מסך, וכאשר אין גרסה מסודרת מטעם הנתבעים אלא חשדות בלבד, ואל מול זאת גרסתו של דיאמנט אשר לא נסתרה, אין אלא לדחות את הודעת צד ג' של המודיעים כנגד דיאמנט.

על כן הנני דוחה הודעת צד ג' שהוגשה כנגד מר יוסף דיאמנט.

התנהלות הצדדים

באי כוח הצדדים הגישו בקשות שונות, והקדישו עמודי סיכומים רבים לעניין התנהלות הצדדים ואופן התנהלותם במסגרת תיק זה, ועל כן אתייחס לעניין זה בקצרה.

דיוני ההוכחות הוקלטו, ומהתמלולים עולה התנהלות בלתי מתקבלת על הדעת ואמירות בוטות של ב"כ הנתבעים, שאינן ראויות להיאמר בבית המשפט, אשר מפאת כבודם של באי כוח הצדדים אינני מוצא לנכון לחזור עליהן ולצטטן.

יצוין כי אמנם התנהלותו ואמירותיו של ב"כ הנתבעת הובילו לעיתים לתגובות והערות שונות גם של ב"כ התובעים, אך בית המשפט לא התרשם כי אלה עלו כדי התנהלות חריגה ולא הולמת בנסיבות העניין.

ההתנהלות הפסולה של הנתבעים ובא כוחם באה לידי ביטוי, בין היתר, עוד בתחילת ההליך, בעת הגשת תצהיר של הנתבע 3 בתמיכה לבקשה לפסלות הח"מ, שבו יוחס לח"מ מעשה של זיוף תאריך במסמך, כאשר דובר בשינוי תאריך בכתב יד אשר נעשה על ידי מזכירות בית המשפט, כפי שנהגה לעשות בעת שהוגשו מסמכים לתיק לפני תקופת "נט המשפט". בית המשפט התייחס לכך במסגרת החלטתו מיום 26/6/08, שבה נקבע בין השאר כי:

"העלאת טענה נוקבת בעלמא לפיה שופט שינה במכוון תאריך בבקשה שהוגשה על ידי צד במשפט עולה כדי זילות בית המשפט, ואין בה כדי לבסס עילה לפסלות שופט".

התנהלות פסולה זו, בעיקר כלפי באי כוח הצדדים האחרים, לא פסקה גם בהמשך ההליכים שהתנהלו בתיק ואף לאחר הגשת הסיכומים.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 44474-04 Special Metals Wiggin Limited נ' נתנאל חיים בע"מ ואח'

1 כך למשל, בקשת ב"כ התובעת ליתן פסק דין בתיק גררה בקשה של ב"כ הנתבעים להורות על
2 פתיחת חקירה פלילית כנגד התובעת ובאי כוחה, וזאת "בחסד של ביצוע עבירות פליליות,
3 לכאורה, בניגוד להוראות סעיף 244 לחוק העונשין, התשל"ז – 1977, כמו גם להורות על חיובה של
4 התובעת, לאור אופן, דרך וצורת התנהלותה, כמותאר וכמפורט, בבקשה זו, בהוצאות משפט
5 ושכ"ט עו"ד, לדוגמא, בתוספת הפרשי הצמדה, ריבית ומע"מ עליהם". בבקשה זו ייחס ב"כ
6 הנתבעים לתובעת ולבאי כוחה שיבוש הליכי בית המשפט, וטען שבכוונתם למנוע או להכשיל
7 הליך שיפוטי או להביא לידי עיוות דין.

8
9 מנגד, ב"כ הנתבעים עצמו פעל באופן לא ראוי כאשר הגיש הודעה על קיומה של "ראיה חדשה" -
10 הכרעת דין כנגד דיאמנט אשר אינה נוגעת לאירועים המתוארים בתביעה זו, תוך צירוף 31 עמודי
11 סיכומים נוספים, וזאת ללא קבלת רשות של בית המשפט לעשות כן ואף ללא הגשת בקשה
12 לצירוף הראיה החדשה או להגשת סיכומים לאחר שהדיון בתביעה הסתיים. כן יצוין כי ב- 25
13 מתוך 31 העמודים הנ"ל כלל לא מוזכר עניין הכרעת הדין.

14
15 יובהר כי אין כל פסול בהגשת בקשה למתן פסק דין כעבור זמן סביר מיום הגשת הסיכומים,
16 ובקשת ב"כ הנתבעים להורות על פתיחת חקירה פלילית כנגד התובעת ובאי כוחה הינה חסרת כל
17 בסיס ומהווה שימוש לרעה בהליכי משפט. לעומת זאת, הכנסת "ראיה חדשה" וסיכומים לתיק
18 ללא קבלת רשות בית המשפט ואף ללא הגשת בקשה לצירוף ראיה ולהגשת סיכומים, הינו בוודאי
19 מעשה שיש בו כדי להכשיל הליך שיפוטי ולהביא לידי עיוות דין.

20
21 הבקשות וההודעות הנ"ל גררו תגובות ותשובות לתגובות ונקבע כי בית המשפט יתייחס לסוגיית
22 ההוצאות בגין אותן בקשות לאחר הגשת סיכומי הצדדים בתום דיון ההוכחות.

23
24 **סיכום**

25
26 לאור כל האמור לעיל, הנני מקבל את התביעה כנגד הנתבעת 1, נתנאל חיים בע"מ, ונגד הנתבע 3,
27 מר דורון נתנאל, במלואה, ומחייב את הנתבעת 1 ואת הנתבע 3 יחד ו/או כל אחד לחוד לשלם
28 לתובעת את מלוא סכום התביעה קרי סך של 1,110,500 ₪, בצירוף הפרשי הצמדה וריבית מיום
29 הגשת התביעה ועד למועד התשלום בפועל.

30
31 בנוסף ועל רקע ההתנהלות בתיק כנ"ל, הנני מחייב את הנתבעת 1 והנתבע 3 יחד ו/או כל אחד
32 לחוד לשלם לתובעת שכר טרחת עו"ד ריאלי בסך של 175,000 ₪ וכן הוצאות משפט בסך של
33 40,000 ₪ בצירוף הפרשי הצמדה וריבית מהיום ועד למועד התשלום בפועל.

34

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 44474-04 Special Metals Wiggin Limited נ' נתנאל חיים בע"מ ואח'

1 כאמור לעיל, הנני דוחה את התביעה שהוגשה כנגד הנתבע 2, מר יגאל נתנאל, אולם בנסיבות
2 העניין ובין היתר לאור התנהלותם של הנתבעים ובא כוחם, אינני מחייב את התובעת בתשלום
3 הוצאות לנתבע 2.
4

5 כמו כן הנני דוחה את ההודעה כנגד צד ג' 3, מר יוסף דיאמנט, אולם בנסיבות העניין, בהתחשב
6 בהיקף ההתדיינות של צד ג' בהשוואה להיקף ההתדיינות של התובעת בתיק זה, ועל רקע
7 הקביעות הנ"ל הנני מוצא לנכון לחייב את שלושת הנתבעים ביחד ו/או כל אחד לחוד לשלם למר
8 דיאמנט שכר טרחת עו"ד בהתאם לתעריף המינימאלי המומלץ של לשכת עורכי הדין בלבד,
9 דהיינו סך של 50,000 ₪, בצירוף הפרשי הצמדה וריבית מהיום ועד למועד התשלום בפועל.
10

11 לאור התוצאה הנ"ל, ובהמשך לפסק הדין המותנה אשר ניתן על ידי כב' השופט מאיר יפרח ביום
12 19/9/2005 כנגד צד ג' 1 וצד ג' 2, ניתן להגיש פסיקות לחתימה בהתאם.
13

14 המזכירות מתבקשת להעביר העתק של פסק הדין לצדדים.
15

16 ניתן היום, כ' אלול תשע"א, 19 ספטמבר 2011, בהעדר הצדדים.
17
18

19 מיכאל תמיר, שופט
20
21